„A gyermek olyan, mint egy pillangó a szélben. Néhány magasabbra tud repülni, mint mások, de mindegyik a legjobb tudása szerint repül. Miért is hasonlítanád össze őket? Mindegyik más. Mindegyik különleges. Mindegyik gyönyörű."

LEGYEN ÉLMÉNY AZ ÓVODAI ÉLET!

A KAMARAERDEI ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM 101782

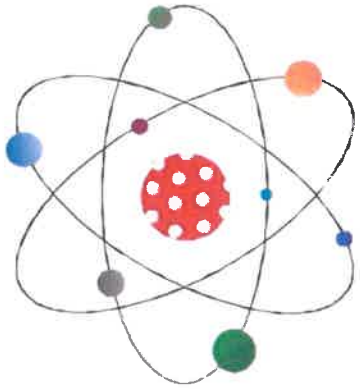

Készítette:

Béres Jánosné
Kisfalviné Lauber Andrea
Kovács Attiláné
Kovács Lászlóné
Ravaszné Győrffy Erzsébet
Vaszilulisznè Péter Zsuzsa

Átdolgozta:

Czékusné Páricsi Andrea
Czibere Csabáné
Diricziné Nagy Ildikó
Fábiánné Somogyi Sára
Kapi Dóra Erika
Kisfalviné Lauber Andea
Kovács-Buczkó Mónika
Kőszegi Szilvia
Pállai Viktória
Pólik Katalin
Smid Dóra
Szabó Éva
Virág Mónika Viktória

TARTALOM JEGYZÉK: **oldal**

Az óvoda hivatalos neve 4.

Az óvoda fenntartója 5.

A pedagógiai program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei 5.

Az óvoda belső továbbképzési rendszere 6.

Az óvodai élet megszervezésének elvei 7.

Az óvoda bemutatása 8.

Gyermekképünk 10.

Óvodakép 11.

Küldetési nyilatkozat 12.

Nevelési alapelveink 13.

Az óvoda nevelési célja 14.

Az óvodai nevelés legfontosabb feladatai 15.

- Az egészséges életmód kialakítása 15.
- Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és szocializáció 17.
- Az értelmi nevelés 19.
- Anyanyelvi és kommunikációs nevelés 20.

Boldogságóra Program 22.

Az óvodai élet, tevékenységi formái:

- A játék 25.
- Munka jellegű tevékenységek 29.
- A tevékenységben megvalósuló tanulás 31.

Külső világ tevékeny megismerése- környezeti tartalommal 34.

Környezetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés 35.

Külső világ tevékeny megismerése – matematikai tartalommal 37.

Mozgás 38.

Ének, zene, népi játék, tánc 42.

Verselés, mesélés 45

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 48.

Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek: 50.

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztése 50.
Tehetséges gyerekek 57.
Iskolaérettség 61.
Ünnepek, hagyományok, jeles napok 64.
Gyermek- és ifjúságvédelem, esélyegyenlőség 66.
A kapcsolattartás formái 75.
Az óvodai élet megszervezése 78.
Intézményi jó gyakorlat beépítése 79.
Legitimációs záradék 80.
Mellékletek: 81.
A matematikai fejlesztés témái korcsoportokra bontva 81.
Ötlettár a külső világ tevékeny megismerése területén 82.
Célok, feladatok, témakörök, technikák a rajzolásban, a mintázásban 85.
A felhasznált irodalom jegyzéke 93.

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Kamaraerdei Óvoda

Címe: 2040. Budaörs, Beregszászi u. 2.

Elérhetősége : 06 23 430 631

e-mail cím: kamaraerdeiovoda@gmail.com

Az óvoda fenntartója:

Budaörs Város Önkormányzata

2040. Budaörs, Szabadság út 134.

Elérhetősége: Tel.: 23/447 851 e-mail

cím: kozneveles@budaors.hu

Az óvoda működési engedélyének száma, dátuma:

67/1999. (v. 4.) ÖKT. sz.

A nevelés nyelve: magyar

A pedagógiai Program megtalálható: - www.kamaraerdeiovoda.hu

- Az óvodaigazgatói irodában nyomtatott formában

A Pedagógiai Program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei:

Pedagógusaink száma: 8 fő ebből 1 fő óvodaigazgató

A pedagógiai munkát segítők száma: 4 fő dajka

3 fő pedagógiai asszisztens

1 fő óvodatitkár

Egyéb segítő munkatársak: 2 fő kisegítő dolgozó

1 fő gondnok-karbantartó

A szakszolgálat 0,5 állásban logopédust és pszichológust biztosít számunkra.

A nevelőtestület képzettsége:

Valamennyi pedagógus felsőfokú végzettségű.

Másoddiplomával 4 fő rendelkezik:

1 fő szakvizsgázott pedagógus, fejlesztő óvodapedagógus szakterületen

1fő szakvizsgázott pedagógus, gyermektánc az óvodában szakterületen

1fő szakvizsgázott pedagógus, közoktatási vezető

1fő szakvizsgázott vezető óvodapedagógus

A pedagógusok továbbképzési irányultsága:

Akkreditált képzések:

Gyermektánc az óvodában	1 fő
Mese-zene	8 fő
DSZIT	1 fő
Úton a zöld óvoda felé	2 fő

A továbbképzéseken szerzett tapasztalatokat szakmai beszélgetések, esetelemzések alkalmával, szakmai napokon, egyéni kötetlen beszélgetések alkalmával adjuk át egymásnak.

Az óvoda belső továbbképzési rendszere:

A munkaközösségek, mint a szakmai szervezetfejlesztés meghatározó bázisai: gyermekvédelmi óvodai munkaközösség, környezeti óvodai munkaközösség teljesítményértékelési munkaközösség. Éves tervben rögzítik tevékenységüket és beszámoló formájában értékelik munkájukat.

A pedagógiai munkát segítők konferenciákon, továbbképzéseken vesznek részt, így fejlesztik szakmai kompetenciájukat.

Az óvodapedagógusok továbbképzésének színtere még a budaörsi szakmai nap, mely évről évre megrendezésre kerül.

A törvény kimondja, hogy az intézménynek rendelkeznie kell a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel. A szükséges feltételekkel a Kamaraerdei Óvoda rendelkezik.

Programunk sajátossága, hogy sokszor visszük ki a gyerekeket az óvoda épületéből, hogy helyszíni tapasztalatokat szerezhessenek, élményhez juthassanak. Az SZMSZ előírása szerint 10 gyerek mellé 1 felnőtt kísérő szükséges. Mivel valamennyi csoportban 10-nél jóval több gyerek van, ezért mindkét pedagógus és a csoporthoz tartozó dajka kíséretére is szükség van a rendszeres élményt szerző kirándulásokon.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógusok feltétlen jelenlétében és közreműködésével. Ezért szükség van a pedagógusok és a dajkák túlmunkájának kifizetésére.

Az óvodai élet megszervezésének elvei:

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottaival együtt az óvodai nevelés eredményességén dolgozik. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Úgy szervezzük az óvodai életet, hogy az intézmény valamennyi dolgozója mintaértékű viselkedése biztosított legyen. Az óvodapedagógusok munkáját 1 fő pedagógiai asszisztens is segíti.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának megfelelően - az eddigi intézményi gyakorlatot folytatva -, a tanköteles kort megelőző évtől a gyermekek számára összesen 45 perc időtartamban, szükség szerint differenciáltan, iskola-előkészítő foglalkozásokat szervezünk.

Kiemelt nevelési feladatok:

- Az egészséges életmód szokásainak erősítése (folyadékpótlás, napvédelem, higiéniai szokások).
- A környezettudatos magatartás formálása (természeti jelenségek megfigyelése, növénygondozás).
- A mozgásigény kielégítése változatos szabadtéri tevékenységekkel.
- A szociális készségek fejlesztése vegyes életkorú közösségben.
- Az önállóság és felelősségtudat erősítése.

A nyári időszakban előtérbe kerülnek a kötetlen, élményalapú tevékenységek: udvari játékok, vízzel és homokkal végzett tapasztalatszerzés, séták, kirándulások, valamint kreatív alkotótevékenységek természetes anyagok felhasználásával.

A pedagógiai munka során biztosítjuk a gyermekek testi épségének védelmét, a megfelelő pihenőidőt és a kiegyensúlyozott napirendet.

A nevelési év szeptember 1-től augusztus 31-ig tart.

Az óvodai foglalkozások folyamatossága - a nyári időszak nevelési, oktatási feladatainak megvalósítása:

A nyári időszakban az óvodai nevelőmunka, az óvodai foglalkozások a gyermekek életkori sajátosságaihoz, terhelhetőségéhez és az évszak adta lehetőségekhez igazodva, rugalmasabb szervezeti keretek között valósul meg. A pedagógiai munka középpontjában továbbra is a szabad játék elsődlegessége, az élményszerzés, a mozgásigény kielégítése és az egészséges életmód alakítása áll.

A csökkent létszámra való tekintettel csoportösszevonások történhetnek, melyek során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek biztonságérzetének fenntartására és az érzelmi stabilitás biztosítására.

Az óvoda bemutatása, környezete, személyi, tárgyi feltételek:

A Kamaraerdei Óvoda, önkormányzati óvoda. Ideális területen Kamaraerdő egyik csendes, jó levegőjű területén épült 1999-ben. Az épület már ránézésre is más, mint a többi óvoda, hiszen családi házként illeszkedik a környezetbe. Abba a környezetbe, ami ideális az óvoda lakói számára, hiszen az erdő szélére telepítették. Az épület tágas, alapterülete 660 nm. 4 jól felszerelt csoport működését teszi lehetővé, melyet úgy rendezünk be, hogy a gyermekek által használt eszközök biztonságosak, jól elérhetőek legyenek. A megfelelő kiszolgáló egységekkel és a szülők fogadására alkalmas helyiséggel együtt. Az épülethez 1200 nm parkosított terület tartozik, mely korszerű fajátékokkal várja a gyerekeket. Óvodánk részben akadálymentes.

A szülők igénylik, hogy eseménydús legyen a gyerekek óvodai élete, programjainkon szívesen részt vesznek /igény és elégedettség mérések, szülői értekezletek jegyzőkönyvei/. Az óvoda valamennyi dolgozója gyermekszerető. Nevelőtestülete jól felkészült, felsőfokú végzettségű óvónőkből áll, akiknek feladata a családi nevelés kiegészítőjeként fejleszteni a gyerekek személyiségét, elősegíteni annak teljes kibontakozását. Mindezt úgy, hogy a gyereket megillető jogokat tiszteletben tartjuk, azokat megerősítjük. Az egyenlő hozzáférést az önkormányzat támogatásával, valamint pályázatok útján biztosítjuk.

Célunk, hogy amit lehet, közvetlenül tapasztaljon meg a gyermek élmény dús környezetben.

Ha van élménye, van miről beszélgetni, ami a beszédfejlődés, a kapcsolatteremtés, a konfliktusmegoldás alapvető eszköze. Ennek érdekében nemcsak élményben részesítjük a gyerekeket, hanem minden lehetőséget kihasználunk a beszélgetésre, a beszéltetésre. Ha konfliktushelyzet alakul ki tanácsot adunk a megoldásra.

Kézműves végzettségű óvónő irányításával készülnek a valóságos tárgyak, eszközök 1-1 alkalomra. A kész munkákat a későbbiek folyamán bármikor felhasználhatják. A kézügyességet, az esztétikai érzéket, a következetes, logikus gondolkodást fejlesztő, önfegyelemre, együttműködésre nevelő kézműves foglalkozásokon sokféle anyaggal és eszközzel ismerkedhetnek meg az érdeklődő gyerekek.

Óvodánkban a drámapedagógiának módszerként és eszközként is jelentős szerepe van.

A drámapedagógia célja az, hogy a gyermek a drámajátékokban való örömteli részvétellel, a körülötte lévő tárgyi világot, saját külső és belső világát, a körülötte lévő szociális világot

cselekvés közben felfedezze, megismerje, elhelyezze magát benne, kapcsolatot létesítsen, hasson rá.

A gyermek személyiségjegyeire a program óriási hatással van, hisz lehetőséget nyújt pozitív és negatív élmények feldolgozására, oldására, egymástól tanulásra, az „én" megismerésére, ugyanakkor a közösségépítő szerepe vitathatatlan. A szociális kompetenciák mellett a kognitív funkciók és kommunikációs készségek is intenzíven fejlődnek.

A dramatikus nevelés elősegíti a pedagógiai munkát (tanítási dráma), jó hatással van az ember-és önismeretre, a rugalmas gondolkodás elősegítője, kreatívvá tesz, fejleszti a problémamegoldó készséget, viselkedési bátorságot nyújt, empatikus és toleráns jellemvonásokat erősít, ellensúlyozza a tömegkommunikáció okozta passzivitást, azaz passzív befogadóból aktív teremtővé varázsol.

Játékfajták

- ismerkedési játékok
- koncentrációs játékok
- memória játékok
- kapcsolatteremtő és bizalomjátékok
- azonosulásra, utánzásra épülő játékok
- kommunikációs játékok, beszédfejlesztő játékok
- nonverbalitást fejlesztő játékok
- empátiát, önismeretet, társismeretet fejlesztő játékok
- népi gyerekjátékok
- kreativitást, fantáziát fejlesztő játékok
- rögtönzések
- életjátékok
- szociodráma
- tanítási dráma

Ebben az életkorban inkább a készség kibontakoztató és az érzelmi intelligenciát, szociális kompetenciákat segítő, erősítő játékok dominálnak, de kis mértékben megjelenik a tanítási és szociodráma is, igazodva a gyermekcsoport érettségi szintjéhez.

A drámapedagógia eszközeinek használatával a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás közlés formáit alakítjuk a gyerekekben, így segítve beilleszkedési képességüket. Ezt a munkát szakképzett drámapedagógus óvónőnk irányításával végezzük.

A mozgásra jó lehetőség nyílik az óvoda tornatermében, a kertben rollerezni, „motorozni" lehet, amely a figyelem, az egyensúly és a mozgás-összerendeződést igen jól szolgálja.
Júniusban 3 hetes intenzív úszáson vesznek részt a gyerekek- Erre az alaklomra külön bérelünk buszt, hogy a gyerekek biztonságosan utazzanak.
A külső programokra – beleértve az úszást is – azokat a gyermekeket visszük, akik az adott év május 31-ig betöltik az 5. életévüket.
Az óvodának állandó, félállású logopédusa van. Az ő munkájának köszönhetően sikerül kiszűrni a gyerekek beszédzavarait. DSZIT-pedagógus fejlesztőnk szenzoros fejlesztő munkájának köszönhetően könnyebben haladunk a figyelem- és tanulási zavarokkal küzdő, a beszédzavaros, illetve nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos helyzetű gyerekek nevelésével.
A tiszta, kulturált környezetről 4 gyermekszerető dajka, 2 kisegítő dolgozó, valamint a gondnok-karbantartó gondoskodik.
Az óvoda orvosa és fogorvosa rendszeresen látogatja meg a gyerekeket, és elvégzi a szükséges vizsgálatokat is.

Az óvodának a program megvalósításához szükséges eszközkészlete biztosított, de játékkészletének, mozgásfejlesztő eszközeinek /udvari és tornatermi/, mese- és szakkönyvkészletének, valamint szertárának folyamatos bővítése, cseréje szükséges a továbbiakban.

Gyermekképünk:

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény. A gyermeki személyiség kibontakoztatása érdekében minden területen magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesítjük a gyerekeket, meglévő hátrányaikat csökkentve.
Programunk megvalósításakor annyi élményben részesítjük a gyerekeket, amennyiben csak módunkban áll. Hiszen az élmény a játék, a beszéd alapja. Ha van élménye, van miről beszélgetni, van ötlete a játékhoz, ami az ilyen korú gyermek alapvető tevékenysége, fejlesztésének eszköze. A szabad játékhoz jó légkört, kellemes hangulatot, a gyerek érdeklődésének megfelelő eszközt biztosítunk. Így nincs helye az előítéletek kibontakozásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben. Az élmény ötletet ad a rajzhoz, egyéb ábrázolási tevékenységhez, így sokoldalúan fejleszt.

A spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatásoknak teret engedve, jól megválogatott eszközökkel, felkészült, gyerekszerető szakemberek alkalmazásával biztosítjuk a gyermekszerető, befogadó nevelést minden gyerek számára. Az élmény dús környezetben megtalálhatja azt, amihez kedve, képessége, tehetsége van. Az óvoda életében a formális és informális tanulást támogató programok fontos lehetőséget biztosítanak a gyermeki személyiség fejlődésére, művészeti és kreatív képességeinek kibontakoztatására, hátrányainak kompenzálására és az egészségtudatosság elterjesztésére.

Ezek a szabadidős tevékenységek, helyszíni foglalkozások hatékonyan segíthetik a különböző kompetenciák kialakulását. Felszínre hozzák a gyermekekben rejlő kreativitást, növelik önbizalmukat, kapcsolatteremtő, önkifejező, problémamegoldó és konfliktuskezelő képességüket, aktivitásukat és egészségtudatosságukat. Így segítik a személyiségformálás óvodai feladatait, az iskolaérettség elérését, melynek nélkülözhetetlen feltételei:

- a megfelelően inger dús környezet,
- szociális kompetenciák,
- megfelelő testi fejlettség,
- megfelelő kommunikáció,
- megfelelő kognitív képességek.

Amennyiben e képességek birtokában engedjük a ránk bízott gyerekeket iskolába, képesek lesznek megtalálni helyüket ott, majd később a társadalomban is.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyereket körülvevő személyi és tárgyi környezet meghatározó.

Óvodakép:

Az óvoda a köznevelési rendszer része, szakmailag önálló nevelési intézmény. Az a feladatunk, hogy élményekben részesítsük az óvodába járó gyerekeket 3 éves kortól iskolába lépésig, megteremtve a kisiskoláskorba való átlépés belső pszichés feltételeit. A családi nevelés kiegészítőjeként az érzelmi biztonságot is megteremtjük számukra: az otthonos, derűs, szeretetteljes légkört, ahol a gyerek személyiségének teljes kibontakoztatása, a nevelés, fejlesztés optimális feltételeinek biztosítása a cél, ahol a gyerek az elsődleges, ahol a tisztelet, a megbecsülés, a pozitív érzelmi töltés a meghatározó, ahol a sajátos nevelési igényű gyermek szocializációja megvalósulhat. A gyerekek ellenőrzésénél, értékelésénél mindig a pozitívumokból indulunk ki, ezt erősítjük. Nem azt hangsúlyozzuk, hogy mit nem szabad, hanem azt, hogy mi mindenből választhat.

A közös élmények, a sokszínű tevékenységek, a társas kapcsolatok alakítása mind-mind érték. A játék áthatja az egész napot, még a tanulást és a munkavégzést is. Jelen van a mindennapos mesélés, verselés, élményt nyújtó közös éneklés, táncolás, rajzolás, kézművesség a természetes anyagokkal és a dramatikus játék is. Az élményhez szabadság is párosul. A szabadság abban rejlik, hogy a gyerekek olyan tevékenységet választhatnak, amihez éppen kedvük van. A gyerekek kíváncsiságának állandó ébrentartásával, az önálló tapasztalatszerzés lehetőségeinek megteremtésével, a felfedező ismeretszerzés feltételeinek biztosításával érhetjük el, hogy a gyerekek pozitívan álljanak a külső világ megismeréséhez. Tömegközlekedéssel könnyen elérhető a színház, a mozi, a könyvtár, a múzeum. Jól megközelíthető kisebb kirándulás keretében a Budai Vár, a Margit-sziget, a Gellért-hegy stb. Fenntartói és szülői finanszírozással bérelt busszal évente többször, kicsit távolabbra is kirándulhatunk.

A kirándulásokkal nemcsak élményhez juttatjuk a gyerekeket, hanem gyakorlási lehetőséget is teremtünk a viselkedési kultúra elsajátításához, a természeti és társadalmi környezetünk védelméhez, valamint közösséggé formálódásukat, szocializálódásukat is segítjük. Az átélt élmény, tapasztalatszerzés. Az óvónőknek az a feladatuk, hogy a tapasztalatokat rendezzék, ismételjék, megszilárdítsák.

Küldetési nyilatkozatunk:

Továbbra is meg kívánjuk őrizni jó hírnevünket, kivívott rangunkat, ezért mindent megteszünk, hogy a gyerekek érdeklődését ébren tartsuk, a szülőket megnyerjük nevelési céljainknak. Az általunk nyújtott ismeretek korszerűek, tudományosan megalapozottak legyenek. Nevelésünk gyerekközpontú, egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelést biztosítunk az év minden napján.

A szülőket, gyerekeket tudatosan a szelektív hulladékgyűjtés irányába vezetjük, ezért több lehetőséget is biztosítunk a szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása érdekében.

(A bejáratnál elhelyeztünk 3 szelektív kukát, amit a gyerekek a megfelelő színnel festettek le, komposztálót, ahova a konyhai hulladék – banánhéj, almacsutka, stb. – kerül, elemgyűjtőt, a papírhulladék tárolására alkalmas papírkukát biztosítunk minden csoportnak, a főbejáratnál pedig szintén egy papírkuka található, ahová a használt mobiltelefonokat és tartozékait lehet bedobni).

Napelemmel termeljük az óvoda elektromos szükségletéhez az energiát. Erről a tényről a főbejárat melletti tábla állandóan tájékoztató adatokat közöl a tábla mellett elhaladóknak, ezzel is ösztönözve a szülőket és a lakosságot a zöld energiára való áttérésre.

Ezután is együttműködünk a lakossággal, figyelünk igényeikre.

Eredményesnek tartjuk, így a továbbiakban is megszervezzük ünnephez kötődően a kézműves foglalkozásokat, ahol az együttdolgozás hangulata, az elkészült munkák kedvessége, használhatósága jelent élményt.

A dramatizálás eszközeit felhasználva továbbra is segítjük az óvoda gyermek és felnőtt közösségének alakítását, az ünnepek hangulatának átélését.

Amennyiben igény jelentkezik, a hitoktatás helyéről tájékoztatjuk a szülőket.

Partnereink igényeinek folyamatos mérésével és az ehhez való igazodással, minőségi csapatmunkával biztosítjuk továbbra is jó hírnevünket.

Az esztétikus környezet és eszközök biztosítása érdekében kihasználjuk az EU – integrációból adódó pályázati lehetőségeket (pl. napelem, környezetvédelem, környezettudatos nevelés, füst nélküli energiatermelés).

Dolgozóink folyamatos képzésével, az élethosszig tartó tanulás feltételeinek biztosításával tervezzük munkánkat a továbbiakban.

Nevelési alapelveink:

„A gyermek legfőbb joga, hogy gyermekéveit gyermekként élje meg. A felnőttnek pedig legfontosabb kötelessége, hogy ezeket a gyermeki jogokat elismerje, elfogadja és saját szülői, gondozói, nevelői minőségében ezeknek az érvényre jutását teljes erővel támogassa." /
Gyermeki jogok és szükségletek nyilatkozata /

Alapvető követelmény a kisgyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

A gyereket szeretetteljes gondoskodás, és külső védelem illeti meg.

Nevelésünk eredményességének alapja a gyermek-felnőtt érzelmekre épülő szeretetteljes kapcsolata.

A gyermek nevelése a család joga, az óvodáé a kiegészítő szerep és a hátrányok csökkentése.

Tiszteletben tartjuk a családok szokásait, hagyományait. A kölcsönös bizalom eredményeképpen a család legbensőbb dolgairól is lehetnek információink. Ezeket az információkat csak a gyermekek nevelésére használjuk fel, egyébként titokként kezeljük. A családdal szorosan együttműködve nevelünk.

Miután az utánzás a gyermeki tanulás alapvető formája, ezért az óvónő modell szerepe kiemelkedő jelentőségű. Az óvónő érzelmi, beszéd és viselkedés kulturáltsága legyen állandó minta a gyerekek számára. Ehhez igazítjuk az óvoda minden dolgozójának viselkedését is.

Példaértékű nevelői magatartásunk, pozitív beállítottságunk nyújtson modellt a családi nevelés számára.

Az óvodai nevelőmunkát hassa át a gyerekek egyéni különbségének tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás és nagyfokú tolerancia. A nevelés valamennyi területén a következetesség elvét nélkülözhetetlennek tartjuk, intézkedéseink mindig a gyermekek személyiségéhez igazodnak.

Az óvodai élet teljes ideje alatt szem előtt tartjuk, hogy a nevelés valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy spontán, vagy irányított módon tanuljon a gyermek, hogy egyéni képességei és készségei kibontakozhassanak. Tiszteletben tartjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek és más országok gyermekeinek saját kultúráját, hagyományait.

Erőszakmentes kommunikációt alkalmazó pedagógusaink pozitív szemléletű, motiváló, magas színvonalú szeretetteljes nevelésben részesíti a gyermekeket. Differenciáló fejlesztésünk következtében a gyermekek önmagukhoz képest fejlődhetnek és a meglévő hátrányaik csökkennek. Pozitív szemléletű, példamutató és elfogadó magatartásunkkal nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának.

Az óvoda nevelési célja:

A gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatása, testi-érzelmi-értelmi és szociális fejlődésének biztosítása.

Az eltérő fejlődési ütemet mutató gyermekeknél egyéni differenciálást alkalmazunk a gyermek képességeihez és fejlettségi szintjéhez igazodva.

A 3-7 éves gyerek harmonikus fejlődéséhez elsősorban a családi életvitel felel meg. Így amíg óvodában van, távol a családjától szülőpótlóra és a családi légkör pótlására van szükség. A családi nevelés az elsődleges, a meghatározó. Így mi az óvodában, a családi nevelés kiegészítőjeként, minőségileg más hatásokkal gyarapítjuk a gyerek személyiségét a családias légkörű kortársközösségben.

Nagyon fontos, hogy a gyerekek jól érezzék magukat az óvodában, szívesen járjanak az óvodai közösségbe, és a szülők is nyugodtan végezhessék munkájukat annak tudatában, hogy jó helyen van a gyermekük a Kamaraerdei Óvodában.

Folyamatos, rugalmas napirendünk és a hetirendünk a gyermekek igényeihez, szükségleteikhez alkalmazkodva alakítjuk és a folytonos ismétlődéssel a gyermekek érzelmi biztonságérzetét szolgáljuk.

Nevelőmunkánkat úgy végezzük, hogy az óvodás évek végére a gyerekek rendelkezzenek azokkal az alapvető képességekkel és készségekkel, amelyek szükségesek a kudarc nélküli iskolakezdéshez. Egyéni fejlesztési módszereinket helyesen alkalmazva nyomon tudjuk követni a gyermekek egyéni fejlődését, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek fejlesztését ellátjuk, az óvodásokat felkészítjük az iskolai életmódra. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenység, mely az óvodapedagógusok feltétlen jelenlétében és közreműködésével valósul meg.

Az óvodai nevelés legfontosabb feladatai

Az egészséges életmód kialakítása:

Az egészséges életmódra nevelés ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. . Az óvodai étkezést biztosító (Julienne Kft.) főzőkonyhával együtt nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására. A napi életritmusban, a rendszeresen végzett tevékenységek közben kialakulnak a szokások. Az egészséges életmód elengedhetetlen feltétele a megfelelően rugalmas, folyamatos napirend, melynek legnagyobb részét a játék alkotja. A napi gondozási teendők, a szervezett foglalkozások, a játék folyamának csupán egy bizonyos idejű felfüggesztését jelentik. A napirend kialakítása a csoportban dolgozó óvodapedagógusok feladata, akik egymáshoz igazítják a különböző tevékenységeket.

Célunk: Olyan életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.
A gyermekek egészségének védelme érdekében, az óvodai napirendet rugalmasan alakítva biztosítjuk a megfelelő helyet és a szükséges eszközöket. A gyermekek önállóan és biztonsággal látják el önmagukat, , minden évszakban az időjárásnak megfelelően öltözködnek.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, annak érdekében, hogy a gyerekek ügyeljenek saját maguk és társaik testi épségére, óvják, védjék és gondozzák környezetüket.

Étkezés: Az ebédet egyszerre, egy időben fogyasztják el a csoportok. Terítésnél ügyelünk az étkezési eszközök helyes használatára, a kulturált étkezési szokások kialakítására. Olyan eszközt adunk a gyerekeknek, ami az adott ételhez illik, és az életkori sajátosságaiknak is megfelel.
A reggeli folyamatosan történik a csoportokban. Az ebéd és az uzsonna egyszerre kezdődik, de folyamatosan fejeződik be.

Esztétika: Az asztalok terítésénél, a csoportszobák berendezésénél nagy gondot fordítunk az esztétikára.

Alvás, pihenés: Pihenés után 10 perces időeltolódással kelnek fel a csoportok. A legfontosabb a nyugodt légkör biztosítása, melynek elengedhetetlen része az elalvás előtti mese, altatódal, vagy relaxációs zene.

Gondozás:

Az elsődleges gondozási tevékenységek az óvodában a tisztálkodás, az étkezés és az öltözködés. Valamennyi felnőtt feladata, hogy megteremtse a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkört, mely pozitív hangulatot, biztonságot és optimális fejlődést eredményez. Az óvodapedagógusok és a dajkák a segítségnyújtás, a biztatás és a dicséret módszerét alkalmazzák annak érdekében, hogy a gyerekek eljussanak a koruknak megfelelő önállósági szintre. Mindig a már meglévő képességeikre építünk, ehhez mérten kapnak a gyerekek egyre több és összetettebb feladatokat, melyet a gyakorlás révén sajátítanak el.
A gyerekek egészségének megóvása érdekében, rendszeres kapcsolatot tartunk az óvoda orvosával, védőnőjével. Évente egy alkalommal fogorvosi vizsgálaton vesznek részt a gyerekek. A látás és hallásvizsgálatot a területi védőnő végzi el, melyről igazolást állít ki. A szülők ezt az igazolást bemutatják a gyermeket nevelő óvónőknek. A szűrővizsgálatok célja az egészség védelme, megőrzése, az esetleges érzékszervi problémák kiszűrése még 5 éves kor előtt.

Mozgás:

Az óvodai élet minden napján, a csoport érdeklődéséhez és terhelhetőségéhez igazodva szervezünk irányított mozgásos tevékenységet.
A tornaterem felszereltsége, az eszközök színe, formája, anyaga, a megfelelő öltözet, az óvónő személyisége, a helyes feladatválasztás lehetőséget ad arra, hogy élmény legyen a testmozgás.
A csoportok hetente 1 alkalommal a tornateremben mozognak óvónőjük vezetésével bontott csoportban.
Azok a gyerekek, akit a gyógytestnevelő pedagógus kiszűrt, heti két alkalommal mennek a tornaterembe tartásjavító, egyensúlyérzék – fejlesztő tornára.

A fejlesztendő gyerekek a délelőtt folyamán csoportos-, és DSZIT- mozgásfejlesztésen vesznek részt.

Az óvoda udvara, kertje jó helye a rollerezésnek, „motorozásnak", labdázásnak, kúszásnak, mászásnak.

Több formáját biztosítjuk, illetve lehetőséget adunk a délután folyamán a változatos mozgásos tevékenységeknek: (judo, foci, játékos torna, társastánc).

A gyermekek napi és hetirendjét koruknak megfelelően az óvodapedagógusok alakítják ki. Az óvoda nyitvatartási ideje alatt az étkezés, pihenés és a kötött foglalkozások időtartamán kívül minden tevékenység, így a foglalkozások megszervezése is kötetlenül zajlik.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- Önállóan, biztonsággal látják el magukat.
- Kulturáltan viselkednek, étkeznek.
- Figyelnek környezetük rendjére.
- Önállóan, az időjárásnak megfelelően öltözködnek, vetkőznek.
- Ügyelnek saját és mások testi épségére.
- A mosdóhasználatot készségszinten alkalmazzák.

Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés, és szocializáció:

Az óvodás korosztály számára meghatározó a gyermek és az óvodapedagógus kapcsolatának minősége. A felnőtthöz fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Ezért fontosnak tartjuk az óvoda alkalmazottai és a gyerekek kapcsolatában a pozitív érzelmi töltés megnyilvánulásait, a beszoktatástól az óvodáskor végéig. A gyermek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása, a közösségi normák tiszteletben tartása, a különbözőség elfogadása hangsúlyos óvodánkban.

Célunk:

- Erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése, a gyerekek szokás és normarendszerének megalapozása az óvodapedagógus és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével.
- A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése.

- A gyermekek fogadják el és értsék meg, hogy a gyermekek különböznek egymástól, ennek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.
- Ismerjék meg a gyermekek a szűkebb és a tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek és a családhoz való kötődés alapja. Más kultúrából érkező gyermekek elfogadása és szokásaik tiszteletben tartása.
- A figyelem ráirányítása a természeti és emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, ezeknek a tiszteletére és megbecsülésére nevelés.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos törődése, ha szükséges, a megfelelő speciális felkészültséggel rendelkező szakember segítségének kérése.
- Esélyteremtés biztosítása. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosításából adódó feladatok ellátása.
- Szeretetteljes, családias, derűs, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó esztétikus környezet megteremtése.
- A családdal való együttműködésre törekvés, anyás-, apás-, nagymamás közös programok, szükség esetén családlátogatás.
- Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a „mi-tudat" alakítása.
- A gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak kialakítása társaival és az őt körülvevő felnőttekkel.
- Sajátos nevelési igényből és egyéb hátrányos helyzetből fakadó speciális fejlesztő tevékenységek biztosítása, differenciálása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- Ragaszkodnak a gyerekek az óvodájukhoz, társaikhoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Igényükké válik a helyes viselkedés, a szabályok betartása, amelyre társaikat is figyelmeztetik.
- Ismerik a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát.
- Képesek figyelmesen meghallgatni társaikat és a felnőtteket.
- Szívesen segítenek társaiknak és a felnőtteknek.
- Kialakul a gyerekekben az együttműködés képessége.

- Konfliktushelyzetben társaikkal próbálnak kompromisszumot kötni, megoldást keresni, szükség esetén a felnőtt segítségét kérik.
- Érdeklődnek társaik iránt.
- Igényükké válik a közös tevékenységekben való részvétel.
- Az alapvető udvariassági formákat betartják.
- Elfogadják és tolerálják társaik különbözőségét.
- Érzelmi indulataikon koruknak megfelelően tudnak uralkodni.

Az értelmi nevelés:

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Óvodánkban a tanulás cselekvésbe ágyazottan jelenik meg. Fontosnak tartjuk a játékosságot, ezért a legtöbb műveltségi tartalmat a játékba integrált tanulás módszerével adjuk át gyermekeinknek. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv, a kommunikáció és a gondolkodás alakulásával. Az értelmi fejlődés csak a gyerekek aktív közreműködésével képzelhető el a megismerési folyamatban. Az értelmi nevelés a gyermekek kíváncsiságához és érzelmi motiváltságához alkalmazkodik. A célok, a feladatok, az eredmények integráltan jelennek meg, s a gyermek sokoldalú tevékenységeiben valósulnak meg.

Célunk: Játék, munka, tanulás, mozgás és egyéb tevékenységek végzése közben a gyerekek sokoldalú információhoz jutnak. Kialakítjuk azt az ösztönző környezetet, amely biztosítja az értelmi képességek és a kreativitás fejlődését.

A gondolkodás fejlesztését óvodáskorban elsősorban a különböző kommunikációs játékok és a játékos cselekvések segítik. A gyerekek szeretnek együtt játszani, játék közben gondolataikat kicserélik, vitatkoznak. Ilyenkor sajátos megoldások születhetnek, melyekhez hozzásegítjük a gyerekeket, illetve bátorítjuk őket az egyéni megoldások megtalálására.

Az óvodáskorú gyerekek javarészt a gyakorlati cselekvéseik közben, az érzékszerveik útján szerzik tapasztalataikat. Úgy kell szerveznünk az óvodai életet, hogy legyen lehetőségük ötleteik kibontakoztatására, megvalósítására, ezáltal tapasztalataik, ismereteik gyarapítására, elmondhassák élményeiket, véleményeiket, ötleteiket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek képesek érdeklődéssel és figyelmesen meghallgatni egymást és a felnőtteket.

- Az önkéntelen figyelmet egyre inkább az akaratlagos figyelem váltja fel.
- Játék közben és a foglalkozásokon végzett feladatok következtében fejlődik érzékelésük, észlelésük, mozgásuk.
- Az értelmi nevelés megvalósítása során fokozottan érvényesítjük az egyéni differenciált bánásmódot felzárkóztatással, tehetséggondozással.

Anyanyelvi és kommunikációs nevelés:

Célunk: A gyerekek egymás között és a felnőttekkel való kommunikációjukban helyesen és szépen fejezzék ki magukat. Ehhez hozzájárul az óvodapedagógusok és valamennyi dolgozó mintaértékű és helyes kommunikációja.

Óvónői feladatok és gyermeki tevékenységek:

- Az anyanyelvi-kommunikációs képességek fejlesztésének érvényesítése.
- A gyerekek beszédkedvének megőrzése, növelése.
- A beszélő környezet biztosítása.

Az anyanyelvi-kommunikációs képességek fejlesztésének érvényesítése:

A legemberibb kapcsolatteremtés az anyanyelvi kommunikáció, melynek létrejötte nélkül a társadalmi információcsere sem elképzelhető. Anyanyelvi-kommunikációs nevelésünk sajátos módon, és eszközökkel megvalósított beszédművelést jelent, mert az óvodás gyermek sok szempontból az elsajátítás kezdetén van és nyelvhasználata elsődlegesen a szóbeliséghez kötött. A kiegyensúlyozott szocializáció elősegíti a kommunikációs képességek fejlődését.

Az anyanyelvi- kommunikációs képességek fejlesztése pedagógiai munkánk során:

- Megismerjük a családi nyelvi szocializációt, azt a szintet és kommunikációs gyakorlatot, amellyel a gyerekek az óvodába kerülnek.
- Kedvező beszédlégkört alakítunk, példamutató beszédviselkedést valósítunk meg, amely a nyelvtani szabályoknak megfelelő, érzelmekre ható, megértést elősegítő. A beszéd ritmusa az életkorhoz és beszédszinthez alkalmazkodó. A beszéd hangereje a távolsághoz, a mondanivaló jellegéhez igazodó. Szóhasználatában, mondatszerkesztésében egyszerű, de változatos.
- A kommunikáció fejlődése és fejlesztése érdekében meghatározónak tekintjük az óvónő-gyerek, gyerek-gyerek pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítását. Különös figyelemmel a

felnőtt-gyerek közvetlen, szemtől-szembe beszédkapcsolatának erősítése, a megszólalás, a gondolatok, érzelmek kifejezése érdekében.

- Az anyanyelvi-kommunikációs nevelés során hangsúlyozottan valósítjuk meg:
  - A hangképző szervek óvását, a helyes ejtés elsajátítását, a beszédmozgások, beszédhallás és megértés kialakítását, korrigálását.
  - A beszédfejlesztés anyanyelvünkre jellemző mondatalkotás, szöveglétrehozás, melyet a gyermekekkel a mindennapi kommunikációs szituációkkal, illetve tervezett anyanyelvi játékokkal, és a beszédkedvet fokozó játékos gyakorlatokkal érünk el.
  - A drámajáték az óvodában olyan módszer, amely a játékra alapoz, a gyermeki cselekvésre koncentrál, feltárja és fejleszti a gyermek kreatív képességét.
  - **A differenciált képességfejlesztést** mindig a gyermek egyéni képességeihez igazodva, sokoldalú gyakoroltatással, a kommunikáció különböző formáinak alkalmazásával, a beszédtechnikai, beszédértési szint folyamatos figyelemmel kísérésével, szükség esetén szakember bevonásával (logopédus) valósítjuk meg.
  - **A szülők** figyelmét az otthoni anyanyelvi élmények, az élőszó, mesélések, verselések, mondókázások, ölbeli játékok, beszélgetések fontosságára irányítjuk.

A gyerekek beszédkedvének megőrzése, növelése:

A ritmusos mondókákon, verseken, meséken keresztül érzékeltetjük a magyar nyelv szépségét, ütemét ritmusát, zeneiségét, fejlesztjük a beszédkultúrájukat, a testbeszédüket, és gyakorlással aktivizáljuk szókincsüket.

Szervezett és improvizált mozgással kísérve segítjük a hangulati átélést, beleélést. A mondókák, versek gyakoroltatásával, mesemondással az irodalmi élmények mélyebb megélését tesszük lehetővé.

Egy-egy mese, meseepizód szituációs megjelenítésével, párbeszédes helyzetek kialakításával segítjük a kapcsolatteremtés lehetséges formáinak megismerését: kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, kapcsolat lezárás. Mesefolytatás, mesekitalálás lehetőségének megteremtésével, az alkotás örömének felfedeztetésével a folyamatos értelmes beszéd, logikus összefüggő gondolkodás fejlődését segítjük elő. Közben gyakoroltatjuk a helyes beszédlégzést, beszédtempót, megfelelő artikulációt. A mondókák, dúdolók, versek érzéki-érzelmi élmények során fejlesztik az emlékezetet, szókincset, képzeletet.

A tudatosan választott, élőszavas mesék befogadását a csoportban kialakított rítusok segítik.

Nyelvi játékok révén megismertetjük a gyerekekkel a nyelvünkben használatos magánhangzókat, mássalhangzókat, továbbá érzékeltetjük a szótagolás, elválasztás módját.
Minden gyereket önmagához képest optimális szintre kívánunk eljuttatni.
Amennyiben más országból érkezik gyermek, megteremtjük a lehetőséget, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A megismert szavakat, szófordulatokat más beszédhelyzetben is alkalmazzák.
- Szívesen beszélnek saját élményeikről.
- Környezetükben előforduló tárgyakat, jelenségeket és azok tulajdonságait ismerik, megnevezik.
- A megismert szavakat, szófordulatokat más beszédhelyzetben is alkalmazzák.
- A beszédhelyzetekben figyelnek egymásra, és megfelelő beszédfegyelemmel rendelkeznek.
- Használják az udvariassági kifejezéseket.
- Kijelentő, felszólító, felkiáltó, óhajtó, kérdő, egyszerű, bővített, összetett mondatokban beszélnek.
- A megismert metakommunikációs jelrendszert, beszédviselkedési módokat páros kapcsolatokban és csoportos helyzetekben is jól alkalmazzák.
- Beszédhelyzetekben képesek az érzelmek kifejezésére.
- A verbális emlékezet fejlettsége terén eljutnak az egyre hosszabb mondat visszamondásáig.

Boldog óvoda Program

Óvodánkban a 2022/23-as nevelési évben bevezetésre kerül a Jobb Veled a Világ Alapítvány által indított Boldogságóra program. Kiemelt feladatunk a 3-6 éves gyermekek korosztályában módszertani segítség, új ötletek befogadása a boldogságra való képesség erősítésére, kibontakoztatására. Pozitív énkép kialakítása, a feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése. Egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása, derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása. A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.

Célok:

Az életben nap, mint nap problémák, kihívások elé kerülnek gyermekeink is, melyeket elkerülni nem tudunk, nem is szükséges. A gyermekeket meg kell tanítanunk az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására. Életszemlélet alakítása ez, mely iránymutatást adhat a pozitív, gördülékenyebb megoldási lehetőségek előhívására, megfogalmazására. A gyermekek magabiztossága, bizalma, lelki egészsége nagyobb esélyt teremthet a problémák stressz mentes, hatékonyabb kezelésére.

A Boldogságóra Program 10 egymásra épülő témából áll, s ezek fokozatosan tárják a csoport, gyermekek elé a boldogság sokféle lehetőségeit, területeit, az arra való törekvés feltételeit.

Témakörök:

- Boldogságfokozó hála
- Optimizmus gyakorlása
- Kapcsolatok gyakorlása
- Boldogító jó cselekedetek
- Célok kitűzése és elérése
- Megküzdési stratégiák
- Apró örömök élvezetek
- Megbocsátás
- Testmozgás
- Fenntartható boldogság

Csoportjainkban rendszeresen (napi szinten) alkalmazunk a programhoz igen hasonló játékos feladatokat. A gyermekekkel beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatokat végzünk, mely magában foglalja az egymásra és önmagunkra való odafigyelést, egymás mondanivalójának tiszteletben tartását, meghallgatását. Beszélgetés során, aki igényli, hangot adhat véleményének, megoszthatja gondolatait, melyekre reagálhatunk. Ezzel a gyermekek megtapasztalják, hogy bátran beszélhetnek bármiről, lehet véleményük, élményeiket (akár vidám, akár szomorú) meghallgatjuk, megbeszéljük. Továbbá gyermekek empatikus képességét erősítve, biztatjuk, vagy épp együtt örülünk az elhangzottaknak. Nagy gondot fordítunk ezen alkalmakkor a testi kontaktus

közösségformáló erejének is. Egy-egy érintést, ölelést, kedves gesztust adunk tovább folyamatosan az utánunk következő gyermeknek. Így megtanulják elsajátítani a szeretet fogadásának, továbbadásának képességét egyaránt.

Csatlakoztunk a programhoz, mivel:

- Úgy gondoljuk, a program nagyszerű lehetőséget biztosít új ötletek, módszertani támogatás biztosítására.
- Tapasztalataink azt mutatják, a pozitív megerősítés nagy hatással van a gyermekek önismeretének fejlődésére, társas kapcsolataira, azok elmélyítésére, valamint az egészséges lelki fejlődésük biztosítására.
- A gyermekek iránymutatást kaphatnak annak megsegítésére, hogy a mindennapokban, élethelyzetekben könnyebben boldoguljanak.
- A program jótékonyan hat a csoport-szellem, a „mi-tudat" alakulására, erősítésére.
- Minden gyermeknek joga van boldognak lenni, minél könnyebben kezelni a különböző helyzeteket, s a gyermekkorban beivódott minták maximálisan kihatnak felnőttkori életükre is.

Feladatok:

Legalább havi egy alkalommal, tíz hónapon keresztül:

- A feladatokat gyermek közeli, játékos és legfőképp vidám keretek között alkalmazzuk, melyek a boldogságfokozó gyakorlatokat alkalmazva fejlesztik a kisgyermekek pozitív életszemléletét, gondolkodását.
- A feladatok differenciáltan, korcsoportonként, illetve a gyermekcsoport adott képességeit figyelembe véve kerülnek feldolgozásra.
- A feladatokat az óvodás gyermek élettani igényeinek megfelelően komplex formában kínáljuk fel. Az egész hónap során az adott helyzettől, vagy igénytől függően a mindennapi tevékenységeinkbe, kezdeményezéseinkbe, mozgásfejlesztésbe beillesztjük a Boldogságóra gyakorlatait, legyen ez ének-zene, környezeti nevelés, mesélés-verselés, vagy akár kézműves tevékenység. Hetirendünk rugalmas, így ez maximálisan megvalósítható.
- Törekszünk minél több helyszín bevonásával megvalósítani a gyakorlatokat.

- Intézményünk saját web-lapján, a csoport és az óvoda közösségi oldalán is kommunikáljuk a program alakulását, eredményességé

Az óvodai élet tevékenységi formái

A játék:

A játéknak kiemelt jelentősége van az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben. Előtérbe helyezzük a szabad játéktevékenység lehetőségét mind a csoportszobában, mind az udvari játék során. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységekre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, fokozatosan háttérbe vonul. Szükség esetén azonban bármikor bevonható társ marad, illetve segítővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.

A játék pozitív alakulásához rendszeresen készítünk esztétikus és egyszerű eszközöket, melyek segítik a gyermeki fantázia kibontakozását, kreativitás fejlődését. A játék kezdeményezőjeként segítőkké válunk a játéktevékenység elakadása alkalmával.

Célunk: Az élmények, tapasztalatok gazdagításával a gyermek egyéni ötleteinek, vágyainak figyelembevételével, a sokszínű játék kibontakoztatása. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, mindezt úgy érheti el, ha feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerint együtt játszik a gyerekekkel, támogat, serkent, ösztönöz, indirekt módon irányít, illetve játékhelyzeteket teremt.

Óvónői feladatok és gyermeki tevékenységek:

- A játék feltételeinek biztosítása.
- Életkorra jellemző játékfajták tartalmi gazdagítása.
- Az óvónő állandó jelenlétével biztosítja a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.
- Nyugodt, barátságos légkört biztosítunk, lehetővé téve ezzel az óvodába lépés pillanatától kezdve az önálló játékot, a szükséges játékeszközök, játékhely kiválasztását, a tárgyak kreatív használatát, az egyedüli, vagy társakkal együttműködő játékot.
- Rugalmas napirenddel segítjük elő a minél összefüggőbb játékidőt, a szabad játék tiszteletét.

- Óvodásaink a nap legnagyobb részét játékkal töltik, a nagyobb gyerekek akár több napon keresztül is folytathatják elképzeléseik megvalósítását, játéktémáik kijátszását.
- A gyerekek játéktevékenységük során a játékteret szükség szerint átalakíthatják, a csoportszoba bútorait átrendezhetik, a visszarendezésben segítenek.

Az elmélyült játékhoz állandó játszóhelyeket alakítunk ki:

- Családi játék: kuckós kialakítással, babakonyha, babaszoba, megfelelő bútorok, elsősorban természetes alapanyagú eszközök.
- Mozgásos, énekes játék: tág tér, gazdag eszközválaszték.
- Mesélés, könyvnézegetés, dramatikus játék: különlegesen hangulatos, esztétikus mesés, verses könyvek, bábok, maszkok, jelképes kellékek.
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás: természetes fényhez közeli, sokféle természetes anyag, fantázia megmozgatására, önkifejezésre ösztönző eszközök.
- Építőjáték: tervezést, konstruálást elősegítő eszközök, makettek, barkácsolt eszközök.

A játékeszközöket igényesen választjuk meg, figyelembe véve azok fejlesztő hatását. A játékszerek egy részével fantáziálásra, problémamegoldásra késztetjük a gyermekeket.
Fontosnak tartjuk, hogy az eszközök a gyerekek számára elérhető helyen legyenek, azokat időnként cseréljük, folyamatosan javítjuk, és ebben a gyerekek is részt vesznek kedvük szerint.
A gyerekek önállóan veszik el a játékhoz szükséges eszközöket, s azokat használat után a helyükre teszik.
A játék élményhátterét sokoldalú tapasztalatszerzéssel (séták, kirándulások, ünnepek, jeles napok, mesék, mesedramatizálások, színházlátogatások) alapozzuk meg.
Az emlékek felelevenítésével, az élmények előhívásával újabb átélésre motiváljuk a gyerekeket, ezáltal segítjük az egyes játéktémák sokszínű, tartalmas kibontakozását. A gyerekekkel intenzíven együtt élünk, pozitív töltésű érzelmi kapcsolatokat alakítunk ki. Folyamatosan figyeljük a játékot, a játszó gyermeket, törekszünk megismerni az egyes gyermeket, személyisége fejlődési üteméről információkat gyűjtünk.
Tiszteletben tartjuk a játék szabadságát, önállóságát, csak a gyerekek számára elérhető, teljesíthető szabályokat alakítunk ki a játék biztonsága, nyugalma érdekében.
A gyermekek személyiségjegyeit erősítjük a játékban (önállóság, kitartás, kiegyensúlyozottság, közösségi érzés, felelősségtudat, kreativitás).

A játéktevékenységek általános fejlődésén túl figyelembe vesszük a fejlődés egyéni sajátosságait, törekszünk az egyes gyermekeket eljuttatni a játékfejlettség optimális fokára.

Életkorra jellemző játékfajták tartalmi gazdagítása:

A gyakorlójátékhoz megfelelő mozgásteret, eszközöket, modell értékű mozgásos mintát nyújtunk. A kisebbek kedvelt tevékenységeit (keverés, öntés, tépés, stb.) az anyagok, eszközök rakosgatását, kitalált szabály szerint játékos mozgásuk ismétlődését bátorítjuk. A közös tevékenységek során segítjük a gyermekek tapasztalatgyűjtését a környezet tárgyainak, anyagainak tulajdonságairól, fejlesztjük nagy, és finommozgásukat, térben való tájékozódásukat.

A nagyobb gyerekeknél, amennyiben gyakran tapasztaljuk, hogy gyakorlójátékot játszanak, elsődlegesen annak okát derítjük fel, illetve próbáljuk őt a korának megfelelő játékszintre emelni, ezzel is a fejlődését elősegíteni.

A szerepjáték feltételeinek biztosításával motiváljuk a szűkebb és tágabb környezetben szerzett spontán és közös élmények, tapasztalatok játékban való megjelenítését. Szituációs helyzetekben mintát nyújtunk a kapcsolatteremtésre, konfliktuskezelési módokra, viselkedésre, beszédmódra, eszközhasználatra.

A kisebbek egyszerű kellékekkel, mozdulatokkal jelenítik meg a szerepet, élményeik, tapasztalataik egyre színesebben, gazdagabban épülnek be a játékukba.

A nagyobbak vállalt szerepeken keresztül a számukra lényeges mozzanatokat jelenítik meg, használva a szerephez társult látott, hallott, megfigyelt mozdulatokat, nyelvet. A létrejövő tartalmas játékban a gyermekek sokat beszélgetnek, társaikhoz alkalmazkodnak, fejlődik képzeletük, beleélő képességük, a szerepnek megfelelő viselkedésük és kommunikációjuk.

A bábozás feltételeit biztosítjuk, érzelmi, esztétikai élményt nyújtó előadással, egyszerűen mozgatható, ízléses bábokkal hozzájárulunk a bábozás iránti igény fokozásához. A bábot felhasználjuk a szokások kialakítása, az anyanyelvi képességek fejlesztése érdekében is. **Rendszeresen ismétlődő meséléssel**, színházi élményekkel, a felnőttek, gyermekek mese-játékaival fokozzuk az élmények, történések újra átélését, ösztönözzük a dramatizálási igény kialakulását. A gyerekek irodalmi és egyéb élményeiket szabadon, saját elképzeléseik alapján jelenítik meg a bábozás és dramatizálás során.

A készen vett, a közösen készített eszközök, kellékek fokozzák a gyerekek beleélő képességét, különös tekintettel az irodalmi szemléltető eszközökre.

Az élmények eljátszása, továbbformálása során fejlődik beszédük, kommunikációjuk, mozgásuk, kreativitásuk.

Az építő, konstruáló, barkácsoló tevékenységek feltételeit biztosítjuk, bemutatjuk a különböző technikai fogásokat, szerszámok használatát, azok biztonságos és balesetmentes alkalmazására szoktatunk.

Az érdeklődő gyerekekkel közösen barkácsolunk, felhasználva a gyűjtött anyagféleségeket.

A kiegészítő játékok készítése során fejlődik a gyermek fantáziája, gondolkodása, kreativitása, képzelete, emlékezete, finommotorikája, szem-kéz koordinációja, feladattudata, monotóniatűrése, stb.

A barkácsolás a nagyobb gyermekek kedvelt tevékenységévé válik, kapcsolódik szerepjátékukhoz, ezt elősegíti tapasztalataik gazdagodása, egyre biztosabb anyag, és eszközhasználatuk.

Az építés, konstruálás, barkácsolás hozzásegíti a gyereket önmaga megismeréséhez, saját képességei felismeréséhez, újabb alkotások készítéséhez, fejleszti megfigyelőképességét, nagy és finommozgását, kombinációs készségét, matematikai ismereteit, problémamegoldó gondolkodását, téri orientációját, irányokat, stb.

A mozgásos és értelemfejlesztő **szabályjátékok** feltételeit biztosítjuk.

A játékok kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségi szintjét, esetleges sajátos nevelési igényét. Olyan játékokat alkalmazunk, melyek szabályai a gyermekek számára könnyen betarthatók, ugyanakkor ügyességet, szellemi erőfeszítést is igényelnek.

Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket a játékfejlődés jellemzőiről, az életkori sajátosságokról, a fejlesztés lehetőségeiről. A szülőket arra késztetjük, hogy a feltételek biztosításán túl együttjátszással, közös élményekkel segítsék gyermekük tartalmasabb, elmélyültebb játékát, ezen keresztül személyiségük fejlődését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakulnak a játékhasználattal kapcsolatos szokások.
- A gyermekek játékát a sokszínűség, a változatosság jellemzi.
- Egyszerűbb szabályjátékot önállóan is tudnak játszani.
- A szerepek kiosztásában megegyeznek.
- Egymás játékát tiszteletben tartják.
- Örülnek egymás sikerének.

Munka jellegű tevékenységek:

Feladataink megvalósításánál figyelembe vesszük, hogy az óvodások munkavégzése játékos jellegű. Tudnunk kell azt is, hogy a 3-7 éves gyermek értelmi fejlődésének alapvető sajátossága az észlelés. Annyit értenek és ismernek meg a világból, így a munkajellegű feladatokból is, amennyit érzékszerveik segítségével be tudnak fogadni.

Célunk: Szívesen és önként vállalják a munkát, tudják, hogy minden munkának eredménye van.

Munkavégzés közben tudatosítjuk a gyerekekben, hogy:

- Tetteiknek következménye van, így a munkavégzés felelősséggel jár.
- Együtt dolgozni eredményesebb, de a közös munkát is meg kell szervezni, és alkalmazkodni kell egymáshoz, a konfliktusokat meg kell oldani, ebben folyamatos segítséget nyújtanak a felnőttek.

Munkára nevelésünk eredményességének alapja a gyermek-felnőtt érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolata. Ebben a kapcsolatban élik át az élményt, alakulnak érzelmeik, fejlődnek képességeik.

Az óvodában a munkára nevelést a felnőtt (szülő, óvónő, dajka, gondnok) modell határozza meg. A gyerek viselkedéseire adott visszajelzéseink serkentik a gyerek lelkesedését a munkavégzés iránt. Visszajelzéseinkkel fejlesztjük a gyerek igazságérzetét, lelkiismeretességét, felelősségérzetét, őszinteségét, esztétikai érzékét, szociális érzelmeit.

Alapvető feladatunk, hogy biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott érzelmi légkört teremtsünk, melyben jó együtt lenni, jó tevékenykedni. Ha megfelelően érzelem dús a kapcsolat gyerek-gyerek között, valamint gyerek-felnőtt (óvónő, dajka, gondnok) között, akkor szívesen végzik el a munka jellegű feladatokat.

A munka előkészítése közös feladata a pedagógusoknak, dajkáknak és az egész óvodai környezetnek. Megfelelő helyet, időt, eszközt biztosítunk ahhoz, hogy a gyerek számára a munka örömet jelentsen.

Engedjük őket önállóan dolgozni, hiszen minden olyan munkát elvégezhet, amihez kedve van és testi épségét nem veszélyezteti. A gyerek éppúgy élvezi a munkát, mint a játékot, ha tiltásokkal, túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. Nem a szakismeret gyakorlása a lényeg, hanem a gyerek értékteremtő, együttműködési képességének a fejlesztése. Hogy örömteli legyen minden gyermek számára a munka, ennek érdekében figyelembe vesszük az egyéni és életkori sajátosságaikat.

Engedjük, hogy egymást is ellenőrizzék, szerezzék meg az együttdolgozás képességét, szervezzék meg önállóan munkájukat. Problémahelyzetekben segítjük őket, hogy saját megoldást találjanak, és a legfontosabb, hogy éljék át a siker élményét.

A gyerek minden tevékenységét kísérjük figyelemmel, ellenőrizzük és értékeljük azt.

Az értékelés mindig ösztönző legyen, de reális. Érződjék a gyerekbe vetett bizalom, az, hogy képes az eredményes munkára. Azt értékeljük, ami jó, a hibák kijavítására pedig adjunk lehetőséget. Itt is fontos szabály, hogy minden gyereket önmagához képest kell fejleszteni.

A gyerekek az óvodai élet tevékenységeihez illeszkedő munkát végeznek. Arra ösztönözzük a gyerekeket, hogy a koruknak és fejlettségüknek megfelelő munkákat egyedül végezzék el, de szükség szerint segítséget nyújtunk. Az örömteli munka érdekében folyamatosan bíztatjuk, dicsérjük, esetenként jutalmazzuk is őket.

Ajánlott munka jellegű tevékenységek:

- Az öltözőszekrényt rendben tartják (óvónő, dajka segít és ellenőriz).
- A takarót összehajtják, ha szükséges lehúzzák az ágyneműt, segítenek az ágyazásnál.
- A dajka segítségével locsolják, ápolják a növényeket.
- A terráriumban élő hörcsögöket havi váltásban naponta a gyerekek gondozzák.
- A levelek összegereblyézésében, a hó eltakarításban a gondnok irányításával vesznek részt.
- Ajándékot, a terem díszítésére alkalmas tárgyakat készítenek.
- Apróbb megbízásokat végeznek, segítenek a kisebbeknek és egymásnak.
- Segítenek a dadus néniknek az ebéd utáni teremsöprésben.
- Részt vesznek a mosdó és az előszoba rendbetételében.
- Egy-egy jelentős alkalomra készítenek süteményt, vitaminsalátát, szendvicset.
- A naposok munkáját úgy szervezzük, hogy legyen elegendő idejük, munkájuk elvégzésére.
- Önállóan terítenek és szedik le az asztalt, szükség esetén felnőtt segítségét igénybe véve. Önálló ötleteikkel teszik gusztusossá a terítést (pl. a szalvéta elhelyezése, virág). A jobb- és a baloldalra kerülő evőeszközöket helyesen teszik a tányér mellé. A munkára nevelést kiemelt területként kezeljük, ezért a következő szokások kialakítására külön figyelünk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Öltözőszekrényüket rendben tartják.
- Takarójukat összehajtják.
- Szükség szerint ápolják a növényeket, napi szinten Pötyit, a nyuszit.
- Örömmel vesznek részt a kerti munkában.
- Szívesen és önként segítenek a kicsiknek.
- Igénylik a rendet.
- Pontosan végzik naposi feladataikat, szívesen végeznek munkát másokért.

A tevékenységben megvalósuló tanulás:

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre, és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás, egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül az értelmi, a mozgásos, a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán, vagy irányított módon tanuljon a gyermek.

Célunk: A gyerekek kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése, a gyakorlatban hasznosítható tudásuk növelése, képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése. A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság, kreativitás ébrentartása, fokozása.

Hisszük és valljuk:

„ Amit hallok elfelejtem,
Amit látok megismerem,
Amit csinálok, megtanulom."

A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybevevő tapasztalás, és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés. az észlelés és a többoldalú tapasztalatszerzés ezért központi kérdése a tanulási folyamatnak.

„Az 5-6 éves gyerek úgy tájékozódik a világban, hogy új helyzetekben 1-1 probléma megoldásakor régebbi tapasztalatait, élménymaradványait mozgósítva támpontként használja őket az ismeretlen megértéséhez." (Gerő Zsuzsa: Az élményfeldolgozás különböző módjai.)

A komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható tapasztalatot jelent. Azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyerekek, hatással vannak az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy, hogy milyen motiváltság fejlődik ki bennük a tanulással kapcsolatban. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában.

A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt ebben a folyamatban, ne csupán külső motiváció (pl. jutalom) késztesse erre őket. A valódi tudás az, amit a gyermek a cselekvésein keresztül sajátít el, melyet képes alkalmazni képességei által különböző helyzetekben. Ennek érdekében fontosnak tarjuk, hogy a gyermek minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át és természetes kíváncsiságát kielégítse. Ezért a játékba integrált, önkéntes, cselekvéses tanulás az óvodai tanulás elsődleges módja. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermekeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermekek önbizalmát, és bátorságot adnak nekik az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A kudarcok bátortalanná, visszahúzódóvá teszik a gyermekeket. A mi szerepünk tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítjuk, mennyire vagyunk képesek megismerni és fejleszteni egyéni adottságaikat. Az egyéni, sajátos nevelési igényüket figyelembe vesszük.

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a tanulás több formája valósulhat meg.

A tanulás formái:

- Utánzásos, minta-, modellkövető.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított, megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés.
- Gyakorlati probléma és feladatmegoldás.
- Gyermeki kérdésekre adott magyarázatok.
- Az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.
- Játékba integrált tanulás.
- Interaktív közös együttlét, kompetenciák, képességek fejlesztése.

A tanulás megszervezése:

A szervezett tanulás formái a kötetlen és/vagy kötött foglalkozások. Mindkettőben érvényesül a nevelői céltudatosság és tervszerűség, a pedagógiai önállóság.

A 3-4 éveseknél a testnevelésen kívül a kötetlenség az egyetlen szervezési forma, mely a gyerekek önkéntes részvételét jelenti. Alapvető szabály, hogy a kezdeményezés nem zavarhatja a kialakult játékot, ezért a foglalkozás időpontjának megválasztása az óvodapedagógustól nagy körültekintést, tapintatot igényel. A kezdeményezés történhet a nap bármelyik időszakában, amikor a nevelési helyzet és a gyerekek tevékenysége erre lehetőséget ad.

5-6-7 éves gyerekek számára valamennyi tevékenységi forma kötetlen és kötött módon is szervezhető. Az óvodapedagógusok a csoport aktuális fejlettsége, a foglalkozás tartalma és a helyi adottságok alapján döntik el, hogy az adott napon melyik tevékenységet szervezik. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok és dajkák összehangolt következetes nevelésének eredményeként:

- A gyerekek értelmi képességei (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, számolási képesség) fejlődnek.
- A gyermek megismerési vágya, kíváncsisága fokozódik.
- A gyerekek átélik a felfedezés, kutatás örömét.

- A gyermekek megismerik saját képességeiket.
- Fejlődik a gyermekek önállósága, figyelme, kitartása, pontossága, feladattudata.

A külső világ tevékeny megismerése – környezeti tartalommal:

Az óvodai nevelésben biztosítjuk a képességek fejlesztését azzal, hogy a gyermeknek sokoldalú tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésére adunk lehetőséget. Ehhez változatos alkalmakat, időt, helyeket, eszközöket biztosítunk.

Építünk a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára. Ha mindehhez hozzájárul a mi – óvodapedagógusok – érdeklődésünk, lelkesedésünk, empátiás készségünk, színes egyéniségünk, környezettudatos magatartásunk, akkor biztos, hogy gyermekeink is megszeretik, tudatosan óvják a külső- belső környezetüket, és kellő ismerettel rendelkezve eligazodnak benne.

Célunk: A fenntartható fejlődés érdekében nagyobb hangsúlyt helyezzünk a környezettudatos magatartás formálására, alapozására, alakítására. A természeti és épített környezet megismertetésével sokoldalú tapasztalatokhoz juttatjuk a gyermekeket, miközben fejlődnek készségeik, képességeik. A helyi viszonyokhoz fűződő szokások, néphagyományok, a közösséghez tartozás élményével ismertetik meg a gyerekeket.

Feladataink:

- A gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára építő, élményekre épülő, megismerő tapasztalatok, alkalmi és folyamatos megfigyelések, felfedezések biztosítása.
- A környezet szépségeire való rácsodálkozás, a harmónia felfedezése.
- A környezet és a természet rombolásainak, pusztulásának megmutatása.
- A környezetvédelem alapjainak megismertetése: föld, víz, levegő, növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepe.
- Környezetbarát szokások kialakítása /pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, hulladékkezelés/.
- A növények, állatok gondozásával, fejlődésével kapcsolatos ismeretek szerzése.
- A környezettudatos magatartás megalapozását segítő munkák biztosítása /növények gondozása, halak, madarak etetése, itatása, szelektív papír és hulladékgyűjtés/.
- A csoportszobában élő természetsarok kialakítása.
- Az évszakok jellegzetességeinek, körforgásának megfigyelése.

- Séták, kisebb kirándulások szervezésével az élővilág, az életközösségek megismertetése.
- Természeti kincsek gyűjtése.
- Az élő és az élettelen közti különbségek megláttatása.
- Az óvoda közvetlen környezetének megismertetése.
- Néphagyományok ápolása.
- Séták közben a gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása, közlekedési eszközök megfigyelése.
- A környezet megismerése során szerzett matematikai ismeretek, tapasztalatok tevékeny alkalmazása.
- A gyermekek logikus gondolkodásának, problémamegoldó, és kommunikációs készségének fejlesztése.

Környezetvédelem és szelektív hulladékgyűjtés:

Minél jobban odafigyelünk a természet jelenségeire, megismerjük értékeit, felfedezzük összhangját, annál jobban tiszteljük, szeretjük és óvjuk.

A természet megbomlott egyensúlyának a helyreállítása nemcsak a szakemberek feladata, már az óvodás korú gyerekekkel is sokat tehetünk a természet védelmében. Tudatos nevelő–oktató munkával a következő nemzedéket felkészítjük arra, hogy a természetet értő, szerető és védő tagjai legyenek.

Az óvodáskor legfőbb motivációja az érzelem. Az érzelmek határozzák meg a gyermekek kapcsolatát a környezettel és a környezetben élőkkel. Az óvodai élet során az önfeledt játék, rácsodálkozás mellett szinte észrevétlenül tanulják meg a gyerekek, hogyan óvják, védjék a természetet.

Célunk: Olyan környezettudatos szemlélet kialakítása a gyerekekben, ami hozzásegíti őket ahhoz, hogy a természetet szerető, óvó, védő, tisztelő felnőttekké váljanak, akik a fenntarthatóság szemléletében élik mindennapjaikat.

Feladatunk:

- Tudatosítani a gyermekekben, hogy a tiszta levegő nagy részét az erdőknek köszönhetjük, mivel a fák és a növények tisztítják a levegőt, megkötik a port és az egyéb levegőt szennyező anyagokat.

- A víz védelme, a természetes vizek szennyeződésektől való megóvása már kisgyermekkorban is elsajátítható. Tudatosítani a gyerekekben, hogy a vízzel való takarékoskodás mindenki számára fontos feladat.
- Földünk védelme érdekében már az óvodában is felkészítjük a gyermekeket a tudatos hulladékkezelésre, és felhasználásra. Szelektív szemétgyűjtés és annak ismerete, hogy az újrahasznosítás segíti a környezetterhelés csökkentését. Szelektíven gyűjtjük a papírt már a csoportokban is, ezen felül az óvoda bejáratánál elhelyezett 3 különböző színre festett hulladéktároló, valamint a komposztáló is mind a környezettudatos nevelést szolgálják.

A megvalósítás módjai és lehetőségei:

1. A természet ünnepnapjait megtartjuk:
   - március 22. Víz Világnapja
   - április 22. Föld Napja
   - május 10. Madarak és Fák Napja
   - október 4. Állatok Világnapja

2. Kirándulások alkalmával felfedezzük az erdő szépségeit, jótékony hatását. Tiszteletben tartjuk az erdő növényeit, állatait, minden gyerekben tudatosítjuk, hogy mi ott vendégek vagyunk, nem zavarjuk az erdő nyugalmát.
3. Ismerkedünk az erdőben lévő növényekkel, megfigyeljük a környezetünkben élő madarakat, állatokat és kisebb élőlényeket.
4. Az óvodai környezetben biztosítjuk a madarak téli etetését, nyári időszakban pedig gondoskodunk a madarak itatásáról.
5. Állatkert, vadaspark, arborétum és múzeumlátogatást szervezünk a csoportoknak.
6. Részt veszünk különböző gyümölcs szüreten.
7. A kerti munkák során a gyerekek megismerhetik a kerti szerszámok használatát és a növénygondozással kapcsolatos teendőket.
8. Egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket végzünk a foglalkozásokon (víz, jég, hó, levegő-szennyezés, csíráztatás, nagyító használata stb.), hogy a gyerekek megértsék a természeti jelenségeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- Szétválogatva gyűjtik a hulladékot és szüleiket is erre ösztönzik.
- Ismerik azokat az anyagokat, amelyek szétválogatva gyűjthetők.
- Ismerik az újrahasznosítás lehetőségeit.
- Szeretik a természetet, maguk is védik, óvják, környezettudatosak.

A külső világ tevékeny megismerése – matematikai tartalommal:

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík-, és mennyiségszemlélete. A matematikai érdeklődés felkeltése játéktevékenységek közben, illetve a szűkebb környezet megismerésekor mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli tapasztalatok szerzése közben realizálódik.

Célunk: A gyerekek szám- és mennyiségfogalmának kialakítása.

Ezeken túl:

- téri tájékozódás,
- logikus gondolkozás,
- nyelvi kifejezőképesség,
- problémafelismerő - és megoldó képesség kialakítása.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés ezekre a korai tapasztalatokra épít.

További feladatok a matematikai nevelés terén:

- Lehetővé tesszük a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Alkalmat, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzésére.
- A komplex matematikai foglalkozásokon, vagy kötetlen kezdeményezéseken minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodunk és egyéni fejlettségi szintjükhöz igazodunk.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítjuk meg.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- Matematikai jellegű helyzetekről, problémákról saját gondolataikat szabadon elmondják; egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik; esetenként javítják saját tévedéseiket.
- Észlelik a gyerekek a megadott témában a különbségeket és az azonosságokat.
- Biztosak a téri és oldalirányú tájékozódásban, helyesen használják az irányokat kifejező névutókat.
- A látott tárgyakat / különböző méretű, elrendezésű tárgyak / meg tudják számlálni 20-ig.
- Minőségi és mennyiségi tulajdonságok szerint képesek a gyerekek a csoportosításra.
- Megszámlálás nélkül, összkép alapján tudnak megbecsülni mennyiségeket; az ellenőrzést számlálással, vagy párosítással végzik.

Mozgás:

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. Az egyéni szükségleteket és képességek figyelembe vételével, minden gyermek számára biztosítjuk az egészségfejlesztő testmozgást (zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatokat, (népi) játékokat és táncot (kiemelten a néptáncot) az óvodai nevelés minden napján, melyet az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a szabad levegő kihasználásával a játszóudvaron szervezünk meg.

Célunk: Váljon a gyermekek belső igényévé a rendszeres mozgás. Összerendezett harmonikus mozgású gyermekekké fejlődjenek, akiknek kialakult a nagymozgásuk, egyensúlyérzékük és a téri tájékozódásuk koruknak megfelelő. Ismerjék a testsémájukat, az irányokat, az oldaliságot, a sorrendiséget. Ezeken túlmenően ismerjenek alapvető vezényszavakat, tudjanak a tornaeszközökkel rendeltetésszerűen bánni.

Hatása az óvodás korú gyermekek értelmi képességeinek fejlődésére:

- A mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődnek a kondicionális, koordinációs és hajlékonysági képességek.

- A testrészek megnevezésével bővülnek a testséma, oldaliság ismereteik, a téri irányok, formák megnevezésével a téri tájékozódás, távolságbecslés, sorrendiség, illetve a térről való ismereteik, továbbá fejlődnek nyelvi képességeik. A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és gondolkodás fejlődését is.

Hatása a szociális képességek fejlődésére:

- A saját testének és mozgásos képességeinek megismerése segíti az „én tudat" fejlődését a „szociális én" erősödését.
- A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai alakulnak. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A különböző játékos feladathelyzetek elősegítik a siker, vagy a kudarc helyes megélését.

A mozgásfejlesztés fő feladatai:

- A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mindennapos mozgással egészséges életmód kialakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése. (kondicionális, koordinációs)
- Mozgáson keresztül az értelmi-, és szociális képességek fejlesztése.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

Az óvodában a gyermekek minden mozgásos tevékenységet örömmel végeznek.

Az őket körülvevő felnőttek szemléletétől és a megfelelő feltételek megteremtésétől függ, hogy beépül-e a mindennapjaikba a rendszeres mozgás. Fontos feladatunk, hogy megőrizzük a gyermekek mozgáskedvét és tudatosan építsünk rá.

Lényeges a megfelelő motiváció, a biztonságos környezet kialakítása, a szükséges szabályok megtanítása. A napirendet úgy alakítjuk ki, hogy minden nap biztosítjuk számukra a megfelelő helyet és eszközt a mozgásos tevékenységekhez a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, egyéni szükségleteikhez, képességeikhez és a csoport összetételéhez igazodunk.

A 3-4 éves gyerekeknél a természetes nagymozgások és az elemi mozgások fejlődését kívánjuk elősegíteni. Ezért a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz, kúszáshoz szükséges eszközöket

biztosítjuk. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó – mászó- kúszó - bújó játékokat: pl.: asztal alatt bujkáló állatokat utánzó játék.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése / pl.: célba dobó játékok, ugróiskola /. Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben lévő központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben. Erre a célra jól használhatók a különböző hinták, body - roll, a nagy fizikoterápiás labda, ugróasztal, füles labda, a lépegető, a billegő forgó korong.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt / pl. gyurma, gyöngy, barkácsolás, építőjátékok, LEGO, grafomotoros feladatok/.

Mozgásfejlesztés a testnevelés foglalkozásokon:

A mozgásfejlesztés is, mint minden egyéb tevékenység, játékosan történik.

Lehetőség van speciális gyakorlatok beiktatására pl. tartásjavító, és talptorna. A szabadban végzett mozgásos tevékenységeknek, foglalkozásoknak épp olyan fejlesztő hatása van, mint a tornateremben tartott foglalkozásoknak.

A kézi szereket is előszeretettel használjuk, többek között a különböző anyagú és nagyságú labdákat, amelyeknek nagyon hatékony a fejlesztő hatása.

A Mozgáskotta módszer és az eszközök alkalmazásával bővült a gyermekek komplex mozgásfejlesztésének lehetősége.

A fejlesztés lehetőségei észlelési feladatokon keresztül:

- Alaklátás, formaállandóság fejlesztése*:* formaalakítás mozgással, különböző alakzatok végigmozgása, körbemozgás.
- Kinesztetikus mozgásészlelés fejlesztése*:* behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése, feszülés és elernyedés érzékeltetése.
- Testséma és térészlelés fejlesztése*:* testrészek ismerete és az alapvető térirányok megismerése saját testének közvetítésével.
- A verbális fejlesztő programból a testrészek, helyzetek, mozgások, téri irányok pontos megnevezésével.

A **3-4 évesek** testnevelési anyaga a természetes mozgásokat tartalmazza. Járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás. Mindezek a testi képességeket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) fejlesztik.

- Testséma fejlesztése: pl.: érintő-, futó-, fogójátékok.
- Tárgyhoz viszonyított testhelyzet: álljatok a babzsák mögé, hasaljatok a padra, stb.
- Az azonos oldalság gyakorlása: pl. jobb, vagy baloldal jelölése (gumi, vagy szalag) és úgy mozgásvégzés.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztés során már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése.

- Futás, jelre irányváltoztatás, szökdelés, átfutás a tornaterem egyik feléből a másikba, arccal az ablak felé, háttal az ablaknak.
- Egyensúlyérzék fejlesztése: különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások, gurulások, hintázások.
- Szem - kéz, szem - láb koordináció fejlesztése: babzsák, majd labda feldobása, elkapása, célba dobása.
- Oldaliság gyakorlása megkezdődik: pl. emeljétek fel a jobb kezeteket, bal lábbal lépjetek a piros babzsákokra, stb.

5-6-7 éves korban az észlelés és a téri orientáció fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt.

- Differenciálás (azonosság, különbözőség)
- Vizuális ritmus (ugróiskola gyakorlatok)
- Testséma (érintő játékok)
- Lateralitás (a jobb és a bal tudatos használata)
- Tájékozódás térben (akadálypályák meghatározott mozgásos feladatai közben)
- Keresztcsatornák (indiánszökdelés, ellentétes kar-láb érintések, hóangyal)
- Ezek közül egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetők pl.: labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel.
- Páros gyakorlatok: vakvezető: jobbra-balra, előre-hátra.

A mindennapi frissítő torna jól illeszthető a napirendbe. Ha lehetőség van rá, a kertben tartjuk.
A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok (kidobó, lepkefogó, házatlan mókus, stb.) és a zenére végezhető változatos mozgások (tánc/néptánc) adják. Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt benne. Igénnyé, majd szokásukká válik a mindennapi mozgás. Lesznek kedvenc mozgásos játékaik, amelyek eljátszását napközben maguk is kezdeményezik. (futó-fogó játékok)

Az ezzel kapcsolatos feladataink:

Szervezett forma:

- Jelenjen meg a mindennapokban, a napirendben pedig tervezett formában, hogy a gyerekekben is kifejlődjön a mozgás igénye.
- Biztosítjuk az életkornak és a mozgásfejlettségnek megfelelő feladatokat, játékokat a differenciálás érdekében.
- Változatos eszközökkel tesszük élvezetesebbé és színesebbé a foglalkozásokat.

Spontán forma:

- Kihasználjuk a környék és az udvar adta lehetőségeket, illetve a csoportszobában is használunk olyan eszközöket, amelyek a gyerekek mozgását fejlesztik.
- Építünk a gyermekek kíváncsiságára, aktivitására, érzelmeire, egyéni motivációjukra.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- Belső igényükké válik a rendszeres mozgás.
- Ismerik az alapvető gyakorlatok neveit (törzsdöntés, karkörzés, malomkörzés, stb.) Biztonsággal tudnak az eszközökkel bánni. (karika, babzsák, labda)
- Ismerik testüket, testrészeiket, oldalaikat, irányokat és el tudják helyezni magukat a térben.
- Figyelnek saját és társaik testi épségére.
- A vizuomotoros készségek fejlődést mutatnak (szem-kéz koordináció, szem-láb koordináció, finommotorika).
- A rendszeresen végzett feladatok, mozgásos játékok, tevékenységek kedvezően hatnak az állóképesség fejlődésére is.
- Valamennyi mozgás beépül az óvodai élet szinte összes tevékenységébe és együttesen hatnak a mozgás fejlettségére, a kommunikációs és szociális képességekre, és az értelmi fejlettségre.

Ének, zene, népi játék, tánc:

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös

éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Célunk: Megismertetni a gyermekekkel a magyar hagyományokhoz kapcsolódó gyermekdalt és énekes játékot. Zenei ízlésvilágúk formálása érdekében megismertetjük őket más népek zenei kultúrájával is. A csoportok sajátosságainak megfelelően megválogatott zenei anyag, a néphagyományok, népi játékok meghatározó szerepet töltenek be a nemzeti nevelésben.

Feladataink:

Hallás fejlesztése:

- halkabb-hangosabb gyakorlása, a belső hallás fejlesztése,
- tiszta éneklési készség fejlesztése: ismert dalok játékos gyakorlása a megfelelő hangmagasságon, változó hangerővel,
- ritmusérzék fejlesztése, tempóérzék: egyenletes lüktetés érzékeltetése változatos mozgásformákkal a játékok során,
- zenei emlékezet fejlesztése,
- zenei kreativitás fejlesztése (apróbb szövegváltoztatások ritmusban és lüktetésben maradva),
- zenehallgatóvá nevelés,
- ritmushangszerek ismerete (dob, háromszög, cintányér).

Éneklési készség fejlesztése:

- tiszta éneklési készség.

Mozgáskultúra fejlesztése:

- egyszerű gyermektáncok (körjátékok, páros forgások, guggolás, taps, kifordulás), játékos mozdulatok,
- változatos térformák alkalmazása.

Tánc az óvodában:

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és kiemelten a néptánc, amely jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

A népzenét, néptáncot két csoportban /kisebbek, nagyobbak/ heti 1 alkalommal 15-20 perces foglalkozásokon keresztül ismertetjük meg a gyerekekkel, figyelembe véve életkori sajátosságaikat, a gyerekek kicsiny, de egyre táguló világát, a közvetlen környezetükből szerzett legfontosabb élményeket, tapasztalatokat. A természet rendje: évszakok, hónapok, az időjárás változása adja a keretét. Eszerint állítjuk össze a dalanyagot, a mondókákat, rigmusokat.

Fontos helyet kap a ritmus, a szöveg és a dallam kapcsolata, érzékelése testmozgásokkal.

Célunk: Néphagyományainkból minél többet megismerjenek, amit a gyerekek életkorához és fejlettségi szintjéhez igazítunk. Pl.: Szüreti mulatság, Márton-nap, Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Majális.

A foglalkozás végi táncok típusából az **ugrós tánc** látszik a legalkalmasabbnak, hogy már a kicsik is élvezzék, szeressék. Lüktetése, zenéje, egyszerű ritmusképlete könnyen elsajátítható alapfokon. A foglalkozás e részét **szabad táncnak** nevezhetjük, kifejezve azt a szándékot, hogy a gyerekek ne koreográfiákat táncoljanak, hanem ismerjék meg és szokjanak hozzá a magyar néptánc alapvető és legfontosabb tulajdonságához, a rögtönzéshez. Legyen a táncban is a beszédhez hasonló alapszókincsük, tudjanak néhány figurát és azokból tetszésük, pillanatnyi alkotókedvük szerint építkezzenek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- Napközben is énekelnek a maguk örömére.
- Önállóan tudnak dalokat és mondókákat.
- Ismerik a halk – hangos, magas – mély közötti különbségeket.
- Dúdolás után felismerik a tanult dalokat.
- Tudnak egyenletesen járni, egyenletest és ritmust tapsolni.
- Ismerik az alapvető mozgásokat, táncmozdulatokat.
- Néhány hangszer hangját felismerik, megszólaltatják.

Verselés – mesélés:

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.

Célunk: A gyermekek irodalmi élményhez juttatása. Ennek érdekében változatos hazai és külföldi irodalmi műveket választunk, mely igazodik a gyermekek életkori és egyéni fejlettségi szintjéhez. A magyar népi- és gyermekköltészet iránti fogékonyság erősítése mellett fontosnak tartjuk a kortárs irodalom megismerését is.

Óvodapedagógusi feladatok:

- Az irodalmi anyagok életkornak megfelelő, igényes összeállítása.
- Az irodalmi tevékenységek (verselés, mesélés, saját vers és mesealkotás, bábozás, dramatizálás) iránti vágy felkeltése.

Az irodalmi anyagok életkornak megfelelő, igényes összeállítása:

A felhasznált irodalmi anyagokat elsősorban a természettel és környezettel, hagyományokkal kapcsolatos népköltészeti, illetve a klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokból választjuk ki a gyerekek életkorának megfelelően.

A versanyagot népi mondókákból, kiolvasókból, játékos nyelvtörőkből, ritmusos vidám versekből, költői képet megjelenítő lírai versekből választjuk ki.

Azokat a mondókákat, rigmusokat, közmondásokat, találós kérdéseket részesítjük előnyben, amelyek az állatokhoz, természeti jelenségekhez, azok változásaihoz, a hagyományokhoz, és az ünnepekhez kapcsolódnak.

A mese kiválasztásánál is a fokozatosságra törekszünk.

A kisebbek meséinél szempont, hogy rövidek, egyszerűek, cselekményük jól érthető legyen. Fokozatosan juttatjuk el a gyerekeket a mondóka - játékoktól az állathang-utánzásos, mondókamese, és láncmeséken keresztül az állatmesékig, népmesékig, verses mesékig, majd az egyre bonyolultabb és hosszabb prózai és folytatásos mesékig.

A nagyobbak meséit a cselekményesebb népmesék, állatmesék, klasszikus tündérmesék, tréfás és műmesék közül választjuk ki. Ezek a drámaisággal, eleven párbeszédekkel, a jellemek kiszínezésével, a szövegrészletek és helyzetek ismétlődésével nyújtanak esztétikai, erkölcsi élményt és örömet a gyerekeknek. A versekkel és mesékkel felkeltjük a gyerekek érdeklődését a magyar nyelv szépsége, zeneisége, gazdag kifejező ereje iránt.

Az irodalmi tevékenységek iránti vágy felkeltése:

Az érzelmi kötődést, a biztonságot, az óvodába való beilleszkedést ölbeli játékokkal segítjük, és ritmusos mondókákkal, énekekkel tesszük biztonságossá.

Naponta többször felidézünk spontán helyzetekben is verseket, meséket, mondókákat.

Az átélést, a belső kép megteremtését, az élmények maradandóságát előadásmódunkkal segítjük elő. A nyugalmat árasztó légkörrel a gyerekek érzelmi biztonságát teremtjük meg. A változatos műveken és a színes előadásmóddal az értelmi nyitottságot és az irodalom iránti fogékonyságot kívánjuk létrehozni, fenntartani.

Az irodalmi élmények befogadásának egyik legfontosabb eszköze az óvodás korban **a báb**, mellyel indirekt módon segítjük a gyerekeket a magyar nyelv használatában, a kapcsolatteremtésben és - tartásban egyaránt.

Az érzelmein keresztül látó gyereket a bábjátékkal segítjük, hogy vagy nézőként, vagy résztvevőként önmagát és a világot megismerje, emberi kapcsolatait megteremtse. Jó eszköze annak, hogy belülről tapasztalja és élje át az emberi tulajdonságokat, melyeket olykor az állatokon keresztül ismer meg. Ezekkel az élményekkel és tapasztalatokkal hozzásegítjük a gyerekeket a helyes cselekvések megtalálásához a valódi világban is.

A bábjátékokat irodalmilag igényes anyaggal, kifejezően mozgatható, beszéltetett esztétikus bábokkal, értékes zenei anyaggal valósítjuk meg. Ezekkel az élményekkel a gyerekeket fogékonnyá tesszük más helyzetek, élmények befogadására és reprodukálására is. Segítséget adunk ahhoz, hogy az őket körülvevő tárgyi világot fantáziájukkal, beleélő képességükkel életre keltő bábbá formálják. A báb mögé bújva a gyerekek gátlásai felszabadulnak, bátran lehetnek önmaguk, formálhatják a történést, hangjukat. Ehhez a bábos önkifejezéshez megfelelő méretű, gyermekkézzel mozgatható bábokat biztosítunk.

A **dramatikus játék**helyzetek megteremtésével, a benne megformált szerep tapasztalataival, az irodalmi és az együttes játéktevékenységek élményeivel segítjük a gyerekeket eljutni a közös dramatizáláshoz, melyben örömöt jelent számukra az utánzás, átváltozás, furfang és a ceremóniák átélése.

A kisebbek dramatizáló játékát kellékekkel, egy-egy szerep kiválasztásával segítjük, míg a nagyobbaknál már a szerepnek megfelelő viselkedésre, a történés időrendi sorrendjének megfelelő kialakítására, az érzelmek megjelenítésére, a nyelvi kifejezések használatára, illetve elősegítésére törekszünk. Az irodalmi élmény, légkör, környezet megteremtésével az eszközök, kellékek, jelmezek segítségével ösztönözzük a gyerekeket a történések kreatív megformálására. Fontosnak tartjuk, hogy a szabadjáték időben bábozzanak, dramatizáljanak.

A zene, a mintázás, rajzolás, a játék, a mozgás, a hagyományok, és szokások segítségével is elmélyítjük az irodalmi élményeket. Így többféle módon átélt és kifejezett élmény részeseivé válnak a gyerekek.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők figyelmét felhívjuk a rendszeres mesélés, az élőszó, a beszélgetés fontosságára, ötletet adunk az otthoni mesék összeállításához.

Szervezési formák kialakítása:

Az irodalmi foglalkozásokat többnyire **kötetlen formában szervezzük,** kezdeményezzük, és számítunk a spontán helyzetekre is. Kialakítjuk a meséléshez szükséges nyugodt, szeretetteljes légkört, a mesélés állandó helyét, és idejét.

Pedagógiai tapintattal, ismétlődő szokásokkal, igényes előadással kívánjuk elérni, hogy a gyerekek belső igényévé váljék a mese, így aktív résztvevői lesznek a kezdeményezéseknek, foglalkozásoknak.

A verseket, mondókákat és meséket állandó élményforrásként jelenítjük meg az óvodai élet más területén is, ezzel is elősegítve az élmények többszintű befogadását.

A beszédkészség fejlődése, fejlesztése a vers – mese – dramatikus játékban:

A mintát nyújtó beszédünkkel segítjük a beszédhallás, beszédértés, helyes kiejtés, nyelvtanilag megfelelő beszéd kialakulását.

Új, érdekes fogalmakkal gyarapítjuk, gazdagítjuk a gyerekek aktív és passzív szókincsét.

A bábozás, dramatizálás, mesealkotás, folytatás, befejezés lehetőségeinek megteremtésével alkalmat nyújtunk az összefüggő beszéd és párbeszéd gyakorlására, a nyelvi emlékezet és gondolkodás fejlődésére, valamint a gyerekek szabad önkifejezésének kibontakoztatására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- A gyerekek ismernek, és szívesen hallgatnak meséket, verseket, mondókákat, igénylik és várják mindezeket.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények cselekményeit össze tudják kötni.
- Van kedvenc meséjük, mesehősük, a vele megtörtént eseményeket megjelenítik játékukban, az általuk használt kifejezéseket, szólásokat megjegyzik, alkalmazzák.
- Az ismert meséket, mesemotívumokat szívesen bábozzák, dramatizálják, a feltételek megteremtésében és megvalósításában kreatív ötleteiket alkalmazzák, és képessé válnak az önálló mesealkotásra.
- A megkezdett történeteket, meséket folytatják, kiegészítik fantáziájukkal.
- Egyszerű történeteket kitalálnak, amelyet elmondanak, esetleg még mozgással is megjelenítenek.
- Szívesen nézegetnek könyveket, és beszélgetéseket kezdeményeznek a képekről.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

Célunk: A vizuális nyelv elsajátíttatása, amelyen keresztül a gyermekek érzéseiket, gondolataikat kifejezhetik. Valamint a látás útján történő megismerő, befogadó és alkotó tevékenység fejlesztése. Megismertetni a gyermekeinket az eszközök használatával, különböző anyagokkal, melyeknél előnyben részesítjük a természetes anyagokat. Új megoldásokat keresünk a kreatív, környezettudatos nevelésre.

Gyermeki tevékenységek a vizuális nevelésben:

Firkálás: Ez az első olyan vizuális tevékenység, amelynek nyoma marad. Kezdetben nem ad jelentést a gyermek a firkájának, később azonban fontos lesz az azonosítás. Firka nélkül nem kezdődhet el az ábrázolás korszaka.

Ábrázolás: Az ábrázolás képi közlés, melynek alapja legtöbbször a gyermeki fantázia, de a valóság is megjelenik. A feladatunk elsősorban az, hogy felkeltsük a gyerekekben a ceruzával, festékkel, gyurmával és egyéb más eszközökkel, anyagokkal való alkotás vágyát.

Kézművesség: Lényege, hogy valóságos tárgyakat, eszközöket alakít vagy hoz létre a gyermek. Alkalmazza az anyagokról, eszközökről szerzett ismereteket. A kész munkák a későbbiek folyamán felhasználhatóak, vagy csak a saját, illetve más örömére készíti a tárgyakat.

Díszítés: Változatos technikákkal, formákkal, alapanyagokkal a gyermeki kreativitásra épülő tevékenység.

Óvodapedagógusi feladatok:

A gyerekekkel minél több technikát ismertetünk meg, hogy azokat készség szinten tudják alkalmazni. Az óvodapedagógus helyezze előtérbe a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A gyeremkek vizuális eszköztárának fokozatos növelésével, a változatos megfigyelési lehetőségek biztosításával hozzájárulunk az esztétikai érzékük, és a szép iránti fogékonyságuk, valamint a kreativitásuk kibontakozásához, mely kiválthatja a

gyönyörködést, a csodálkozást, a díszítőkedvet, az alkotás örömét. Ezek lehetnek szervezett vagy spontán, a játéktevékenységek alatt vagy után kialakuló tevékenységek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, a pedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák összehangolt, következetes nevelésének eredményeként:

- A formákhoz, hangulatukhoz, érzelmekhez illő színeket használnak.
- Esztétikai szempontok figyelembevételével készítik munkáikat.
- Tudatosabban használják az anyagokat, a színeket, a formákat.
- Ábrázolásuk változatos tagoltságot mutat, emlékezet utáni témáikban a részletek is megjelennek, az arányokat a valóságnak megfelelően érzékeltetik.
- Képesek bonyolultabb formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Az egyes munkafogásokat a jártasság szintjén alkalmazzák.
- A különböző anyagokat, eszközöket (pl. az ollót) biztonságosan használják.
- Bonyolultabb sormintákat készítenek.

Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek esetében különösen nagy gondot fordítunk arra, hogy a fejlesztésben érintett szakemberek rendszeresen beszélgessenek a gyermek fejlődéséről, az elért eredményekről és az előttük álló feladatokról. A megszerzett információt megosztják egymással a gyermeket nevelő szakemberek /óvónők, DSZIT-pedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus, Nevelési Tanácsadó, óvodavezető, pedagógiai asszisztens/. A megszerzett információt csakis az érintett szakemberek használhatják fel a gyermek fejlesztése érdekében.

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztése:

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók, vagy a viselkedésfejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

- a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott.

Óvodánkban a beszédfogyatékos gyermekek ellátását biztosítjuk.

Célunk: A sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Feladatok:

- a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése,
- törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek,
- a gyerekeket egyéni terv szerinti fejlesztése, speciális szakember bevonásával,
- speciális differenciáló módszerek, terápiák, technikák alkalmazása az integrált nevelésben,
- az interperszonális kapcsolatok, az énkép, az önismeret fejlesztése, új attitűdök kialakítása,
- a verbális és nonverbális kommunikáció és a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése,
- változatos módszerek alkalmazása az egyre pontosabb észlelés, figyelem, összpontosítás, gondolkodás és emlékezet fejlődéséhez,
- a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az intézményben,
- az önálló tevékenykedéshez szükséges differenciált segítségadás,
- az optimális nevelés érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése,
- a gyermekek speciális fejlesztése team munkában, több szakember részvételével, a gyerek igényének megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazásával.

A sajátos nevelési igényű gyerekek közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyerekkel együtt történő integrált nevelésük.

Mivel óvodánk a beszédfogyatékos, sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekek fejlesztését is ellátja, figyelembe kell vennünk a sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelvét is. Ezt a 2/2005. (III.1.) OM rendelet szabályozza.

Általános elvek: Az óvodai nevelés a beszédfogyatékos gyerekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek a megvalósítására törekszik (mozgás, értelmi -, szociális -, és kommunikációs képességek).

Az irányelv célja, hogy a pedagógiai programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Biztosítani kell, hogy a feladatok igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez, ne terhelje túl őket, illetve, hogy a fejlesztő célú tevékenységek a gyermek fejlődését segítsék elő.

A fejlesztést minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Az integrált együttnevelés minden esetben egyéni fejlesztést is igényel.

A gyermek rehabilitációs célú fejlesztésének alapja a Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vagy a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye.

A beszédfogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális diszfázia, súlyos orrhangzósság…), ill. a beszédhibákhoz csatlakozó esetleges magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a grammatikai fejletlenségben nyilvánul meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

A beszédfogyatékosság érinti a gyermek személyiségfejlődését, szociális érését, iskolai előmenetelét.

A beszéd- és nyelvi teljesítményének súlyos zavarai hátterében biológiai (organikus, funkcionális) okok állnak. Ez észlelhető a beszédfejlődés kiterjedt és tartós elmaradásában, a beszédfolyamatosság, a beszéd- és a hangképzés sérüléseiben, iskolás korban pedig, az írás-olvasás elsajátításának/alkalmazásának akadályozottságában.

A beszédfogyatékos gyerekek nevelése, oktatása intenzív logopédiai ellátást igényel. Integráláskor nem csak a sajátos nevelési szükségletekre kell koncentrálni. A legfontosabb cél a személyiség fejlesztése, tanítása, szociális adaptálása úgy, hogy a gyermeket a társai elfogadják.

Óvodás korban előforduló beszédfogyatékosságok:

Diszfázia:

A beszéd- és a nyelvi fejlődés akadályozottsága a tünetek sokaságával, melyek mögött különböző okok állhatnak. Súlyos beszédfogyatékosság, mely hosszan tartó, intenzív és komplex logopédiai segítséget igényel.

A diszfáziás gyerekek többsége **tanulási zavar** veszélyeztetett.

Orrhangzós beszéd:

Súlyos esetben a gyermek veleszületett (pl. ajak- és szájpad hasadékok) vagy szerzett organikus károsodásának következtében alakul ki.

Dadogás:

A beszéd összerendezettségének a zavara, mely a ritmus és az ütem felbomlásában, a beszéd görcsös szaggatottságában jelentkezik.

Súlyos beszédészlelési és beszédmegértési zavar:

A beszédfeldolgozás zavaráról akkor beszélhetünk, ha az elhangzott közlések megértése akadályozott. A megértés nehezített, nem pontos, bizonytalan, az értelmezés gátolt.

Kapcsolattartás a szülőkkel:

A gyerekek integrációjában fontos szerepet játszik a hatékony együttműködés a szülőkkel. A logopédus törekszik arra, hogy az érintett szülőket meggyőzze a terápia fontosságáról, és bevonja őket a sikeresség érdekében.

A logopédus egyéni fejlesztési tervet dolgoz ki a gyerek számára. Az eredményekről tájékoztatja a szülőket és az óvodással foglalkozó többi pedagógust is.

A szakértői bizottság véleménye alapján óvodánkba kerülő enyhén beszédfogyatékos gyerekek nevelésekor igénybe vesszük a szakszolgálat segítségét, és a megadott irányelvek szerint neveljük őket. Diszlexia, diszgráfia veszélyeztetett, logopédiai problémákkal küzdő gyerekek fejlesztését a szakszolgálat segítségével a logopédus munkájának igénybevételével oldjuk meg. Szeptemberben a kiscsoportosok kivételével a gyerekek szűrését logopédusunk elvégzi. A tankötelessé váló gyerekek esetében a diszlexia veszélyeztetettséget is vizsgálja. Amennyiben figyelmeztető jelet talál, részletesebb mérést is végez.

Az óvodában a következő tesztek állnak rendelkezésre:

- Frostig – féle vizuális észlelést vizsgáló teszt
- Bender – A vizumotoros – koordinációt mérő teszt □ Bender – B

- GMP diagnosztika (beszédészlelést és beszédmegértést vizsgáló teszt)
- DPT (diszlexia prevenciós tesztcsomag)
- Iskolaérettségi teszt
- Sindelar – féle vizsgálóeljárás a részképesség – gyengeségek felismerésére
- SCSIT Szenzoros Integrációs megfigyelések

A Szakszolgálattól kölcsönkérhető tesztek:

- Snijders – Oomen (nem – verbális intelligencia teszt MAWGYI-R intelligencia teszt)
- Raven (nem – verbális intelligencia teszt)

A tiszta beszéd elengedhetetlen feltétele az olvasás és írás zökkenőmentes elsajátításának. Azok a gyerekek, akiknél az utolsó év nem elegendő a hanghibák kijavításához, már nagycsoportban járnak logopédiai terápiára. Fontos a tanulási zavar megelőzése, melynek hátterében gyakran figyelhetők meg gyengén fejlett, diszharmonikus részképességek. Például az auditív és vizuális figyelem, észlelés és differenciálás hiánya; auditív vagy vizuális emlékezet gyengesége; iránytévesztés; a testséma, a téri orientáció és a szerialitás zavara; grafomotoros ügyetlenség. Ezek felismerésével és a korai beavatkozással korrigálni tudjuk az esetleges részképesség gyengeségeket az óvodáskorú gyerekeknél. Ezzel megakadályozhatjuk az iskolai kudarcok kialakulását.

Általában csak abban az esetben küldjük vizsgálatra a gyermeket a Nevelési Tanácsadóba vagy a Szakértői Bizottsághoz, ha a beiskolázáshoz hivatalos szakvéleményre van szükségünk. A szülőket tájékoztatjuk, hogy gyermeküknél vizsgálatot végzünk és ennek eredményét is megbeszéljük velük. Az év folyamán rendszeresen tartjuk a kapcsolatot, a problémákat megbeszéljük (pl. otthoni gyakorlás, iskolaválasztás, korai dadogás, magatartási problémák).

Pszichológus:

Óvodánk pszichológusa segítségével a gyerekek ellátása még komplexebbé vált.

A pszichológus rendszeres kapcsolatot tart fenn az óvónőkkel, esetenként konzultál más intézmények munkatársaival (Logopédiai Szakszolgálat, Budaörsi Nevelési Tanácsadó, Gyermekvédelmi Központ, Szakértői Bizottság) vizsgálatkérés, védelembe vétel, fejlesztő pedagógiai vagy terápiás foglalkozás stb. ügyében.

Esetmegbeszélést, szakmai konzultációs lehetőséget biztosít az óvónőknek általános nevelési kérdésekben vagy konkrét gyerek ügyével kapcsolatban.

Konzultációs lehetőséget biztosít a szülőknek is a gyerekek nevelését illető kérdésekben.
A speciális (pl. neurológiai, pszichiátriai) vizsgálatot, egyéb terápiát igénylő ügyekben tovább irányítja a hozzá forduló szülőket.
A szülőkkel, ill. az óvónőkkel történő konzultáció után információit átadja.

DSZIT /Dinamikus Szenzoros integrációs Terápia/:

Anna Jean Ayres [ejtsd: írisz] amerikai kutató- és neuropszichológus által kidolgozott **szenzoros integrációs terápia** magyar adaptációja a **DSZIT**.

Az Ayres –féle szenzoros integrációs terápia a vesztibuláris-proprioceptív és a taktilis rendszer normalizálásából indul ki. Ayres felismerte, hogy ezek a rendszerek nem csak az ingerek minőségéről, hiányos működésük veszélyeiről, hanem a test téri helyzetéről, az idői szekvenciákról, illetve az alapvető érzelmi és szociális képességek meghatározásában is jelentősek. Koncepciója szerint, a gyerekek érzékszervi ingereket kezelő képességeire kell jótékony hatást gyakorolni, mert az érzékletek összerendezése kedvezően hat az idegrendszer érésére.

A **DSZIT** (Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápia) egy olyan komplex terápiás módszer, amely a benne résztvevő gyermekeknek izgalmas játék-lehetőségeket kínál. Olyanokat, amelyek segítségével éretlen, vagy egyes területeken nem megfelelően működő idegrendszerüket saját aktív részvételükkel, önszántukból, egyéni utakon járva adaptív módon fejleszthetik.

Tehát nem egy meghatározott, beszabályozott tréning, hanem változatos, sokféle tevékenységet felkínáló, a gyerek számára örömet okozó játékfolyamat, melyhez az eszközöket, és néha a segítő ötleteket is a kísérő DSZIT – pedagógus/terapeuta adja, aki nondirektív módon vesz részt a gyermek/gyermekek játékfolyamában. A szenzoros integrációs terápia elsősorban a legősibb érzékek, a **tapintás**- és az **egyensúlyérzék ingerlésén keresztül** juttatja el a gyereket egy magasabb idegrendszeri integrációs szintre. A terápia azon alapul, hogy az érzékletek összerendezésének, - a szenzoros integrációnak - az alapja és összerendezője: **A mozgás!**

Kinek segít ez a terápia?

Teljesen különböző problémák esetében is képes javulást eredményezni, mint például:

- Figyelem- és tanulási zavarokkal küzdők.
- Különböző beszédzavarok esetén.

- Gyenge szem-kéz koordináció esetén.
- Egyensúly-és mozgáskoordinációs zavarokkal küzdők.
- Társas kapcsolataikban sikertelen gyerekek.
- Prenatális fejlődés, születési problémák, illetve koraszülöttség esetén.
- Hiperaktív vagy éppen túlságosan passzív gyermekeknél.
- Autizmus, étkezési problémák, ADHD esetében, szorongás, viselkedési problémák, és halmozott sérülés esetében is.

Hogyan segít ez a terápia?

Nagyon sokféle eszköz használatával nyújt változatos játék lehetőségeket: a hinták, a labdák, különféle csúszdák, a kötelek, gyűrűk, az egyensúlyozáshoz használatos eszközök fantáziadús használata arra szolgál, hogy az egyensúlyi és a tapintásos ingerléssel javítsa az agyféltekék közötti kapcsolatot. Ezáltal jobban működik a szenzoros integráció, mely jó hatással van a tanulási-megismerési folyamatra, így megelőzhető a későbbi tanulási és magatartási probléma.

- Fejleszti és pontosítja a nagymozgásokat, tudatosabbá teszi a tempó, a ritmus és az irányok kontrollját.
- Segíti, hogy kialakuljon a szociális viselkedés, a szabálytudat, a figyelem és az önbizalom.
- Fejleszti a finommotorikát és a szem-kéz koordinációt.
- Fejleszti a tér, az irány és a formaészlelést.
- Erősíti a testsémát és a testtudatot.
- Segít a megkésett járás, a megkésett beszéd, a megkésett szobatisztaság esetén.
- A különböző játékhelyzetekben még egyéb képességek is fejlődhetnek pl: számfogalom, sorrendiség, oldaliság, stb.

Mivel a tanulási képességek kialakulásának optimális /szenzitív/ időszaka az óvodáskor, ezért a problémával küzdő gyermekek számára a Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápia jó lehetőség az iskolaérettség elérésére, a sikeres iskolakezdésre, majd utóbb a kultúrtechnikák (írás,olvasás) optimális elsajátításához vezető út megkönnyítésére.

Tehetséges gyermekek:

Tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, kötetlen lehetőségeivel hozza felszínre a tehetségígéret gyermekben rejlő plusz adottságokat, képességeket. Az általános, speciális képességek már az óvodai évek alatt megjelenhetnek.

Mára kialakultak azok az alapelvek, tudományos módszerek, amelyek segítségével megalapozottabban választhatjuk ki a tehetségígéreteket. Gyermekkorban célszerű ezt a kifejezést használni, mert korántsem biztos, hogy a potenciálisan tehetséges gyermek el is jut képességei kibontakoztatásának szintjére, tehetsége érdemi megvalósításáig.

A gyermek képességei a maguk teljességében csak akkor realizálódnak, ha korán, már az óvodai években azonosítjuk, és differenciált fejlesztésben részesítjük őket.

„Ne erőszakkal oktasd a gyermeket tanulmányokra... hanem játszva tanuljanak, már csak azért is, hogy jobban megfigyelhesd, melyiknek mire van hajlama." (Platón)

Legfontosabb és legalkalmasabb óvodai tehetségcsíra azonosításnak a **megfigyelést** tartjuk, melyet az óvodapedagógusok végeznek. A megfigyelések spontán módon a gyerekek tevékenységeiben, játékában, illetve strukturált megfigyelésekkel történnek. Az adott gyermek tehetség irányultságát követően a TEHETSÉGKAPU rendszerét ajánljuk a szülők figyelmébe. A tehetségazonosításban figyelembe vesszük a szülők javaslatait, megfigyeléseit.

A tehetséggondozás célja:

- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit.
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben.
- Kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit (erős oldalának fejlesztése).
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség).
- Megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása.

A tehetséges kisgyerekek korai jellemzői:

- Meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória.
- Az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni.
- Gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs.
- Fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban.
- Magánál idősebb játszótársakat keres (vagy pedig sokkal fiatalabbakat, akiket irányíthat).
- Absztrakt gondolkodás, amely ebben az életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten (időviszonyokra utaló szavak, mint pl. tegnap, este).
- Matematikai készségek is egyértelműen megjelennek.
- Szenvedélyes érdeklődés a külvilág, az emberek, a tárgyak, természeti jelenségek, zene, gépek működése stb. irányában.
- Fejlett koordináció és finommotoros mozgás.
- Korai figuratív rajzolás, alkotó tevékenység.

Mérés -értékelés

Minden gyermek fejlődését elsősorban önmagához képest kell mérnünk. Nem az egymáshoz mérés, hanem annak kiderítése a cél, hogy mely területen kell fejlődnie a gyermeknek. Illetve a jól fejlődő területeket is meghatározzuk, és biztosítjuk a továbbfejlődés lehetőségeit, óvodán belül, illetve ajánlás alapján az óvodán kívül is. /Tehetséggondozás/

Az óvodai mérések alkalmával olyan eljárásokat alkalmazunk, melyek során eljutunk a megismerésig, majd az eredményeket rögzítjük. Intézményünkben ezt feladatlapos felméréssel tesszük, melyet a nevelőtestület állított össze, és korcsoportra differenciált a reális képességprofil megállapítására. A megfigyelés segítségével is rálátunk némely fejlődésbeli sajátosságra.

Az eredményeket az óvodapedagógusok a Fejlődési naplóban rögzítik. Korcsoporttól függően évente 1-2 alkalommal (szülői igény esetén többször is) fogadóóra keretében tájékoztatják a szülőket gyermekeik fejlettségi szintjéről. A mérési eredmények alapjai a differenciált bánásmódnak, a differenciált pedagógiai tervezéshez is alapot nyújtanak.

A nyomon követés rendszerességet kíván, és kiterjed a gyermeki személyiség több területére.

- Szociális, érzelmi fejlettség mutatói
- Mozgásfejlettség mutatói
- Értelmi fejlettség mutatói
- Beszédfejlettség mutatói
- Emberrajz mutatói

A fejlesztőpedagógus a tankötelezettséget megelőző évben felmérést végez, /szeptember hónapban/, mely rámutat a gyermekek mozgásfejlettségére. Azok a gyermekek, akiknék elmaradást, vagy mozgásbátorsági problémát talál, a nevelési év folyamán saját korcsoportjukban mozgásfejlesztésben részesülnek. Tapasztalatunk az, hogy a pszichomotoros készségek és képességek fejlesztése tudja megalapozni a tanulási képességeket.

DSZIT mozgásfejlesztésre, azok a gyermekek kerülnek be, akiknél idegrendszeri éretlenség mutatkozik, vagy egyéb okok folytán a képességek integrációját kell segíteni. Nagy és óriás csoportban már komplexebb képességvizsgálat zajlik. Ezen korú gyermekek már nem csak a mozgásfejlettség, hanem a tanulási képességek tekintetében is megmérettetnek. Szeptember hónapban a fejlesztőpedagógus, és a logopédus is vizsgálja a gyermekeket. A fejlesztőpedagógus a gyermekek mozgását: nagymozgást, utánzómozgást, egyensúlyérzéket egy mozgást vizsgáló teszttel, míg a tanulási képességek vizuális oldalát a DPT-gyorsteszttel méri fel. Az auditív képességeket az óvoda logopédusa vizsgálja. A kétféle vizsgálat eredménye, kiegészítve az ember rajzzal, illetve alkalmanként a Bender-A teszttel mutat rá arra, hogy mely gyermeknél és mely területeken indokolt, a fejlesztés megkezdése.

Iskolaelőkészítés

Az iskolaelőkészítés a kisgyermek óvodába lépésének pillanatától kezdődik, és az iskolaérettség elérésével a sikeres beiskolázásig tart.

A csoportokban az óvodapedagógusok a gyermekekkel napi rendszerességgel foglalkoznak, cselekvésbe ágyazott tevékenységekkel, játékba integrált tanulással, illetve változatos mozgásfejlesztéssel. Már kiscsoporttól részt vesznek a gyermekek kezdeményezéseken, ahol játékosan sajátítanak el koruknak megfelelő müveltségi tartalmakat.

Óvodánkban fejlesztőpedagógiai munka is folyik.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évtől, az óvodapedagógusok által tartott foglalkozásokon vesznek részt, mely koruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, feladatra differenciált iskolaelőkészítő foglalkozás, melynek időkerete: 45 perc.

A tanköteles kort megelőző évben a gyermekek mozgásfejlesztésben részesülnek, mivel úgy látjuk, hogy a pszichomotoros készségek és képességek fejlesztése tudja megalapozni a tanulási képességeket.

A további 2 korcsoportnak /nagyok, és Óriások/ további fejlesztő foglalkozások is elérhetőek.

A fejlesztőpedagógus iskolaelőkészítő foglalkozásokat tart azon gyermekeknek, akiknek a mozgásuk, vagy a tanulási részképességeik, esetleg képességeik integrációja megsegítést kíván.

A fejlesztőpedagógia területei:

- Iskolaelőkészítés /tanulási képességek fejlesztése/
- Mozgásfejlesztés / kislétszámú csoportokban senzoros tornaszerek alkalmazásával/
- DSZIT fejlesztés 1-2 fős „Egyéni" mozgásfejlesztés, az idegrendszeri érés elősegítésére.

A fejlesztőpedagógus a nevelési év elején felméri a gyermekek tanulási és mozgás képességeit, óvodai felmérésekkel. Ezen eredmények és az óvodapedagógusok véleménye szerint alakul ki a fejlesztésre járó gyermekek névsora, és a fejlesztés iránya.

- Iskolaelőkészítésre, heti 1, ritkán 2 alkalommal járnak a gyermek, 2 fős csoportokban.
- Mozgásfejlesztésre 7-8 gyermek kerül be korcsoportonként, mely heti 2 alkalommal biztosít fejlesztést.
  - A DSZIT fejlesztésre hetente 1 alkalommal kerül sor.

A gyermekek általában egyféle fejlesztést kapnak, azonban előfordul az is, hogy többféle fejlesztésben is részesülnek.

A Fejlesztőpedagógiai Naplóban vannak a gyerekek haladási lapjai, ahol nyomonkövethető fejlesztésüknek a menete. A fejlesztési év októbertől-májusig tart, mindig délelőtti foglalkoztatással.

A szülők szeptember végén kapnak értesítést ha gyermekük be került valamely fejlesztő csoportba. Ezen a megbeszélésen a fejlesztőpedagógus megosztja tapasztalatait a

gyermekről, megmutatja a mérési eredményeket, illetve megmutatja a gyermek fejlesztés tervét a szülőnek. Segítséget, illetve tanácsot is nyújt otthoni foglalkoztatásra. A szülőknek évente 3 alkalommal van lehetőségük konzultációra, de igény esetén többször is lehet menni fogadó órára.

Mivel korunkban igen erőteljesen érinti a gyermekeket a digitalizált életmód /kevesebb mozgás, kevesebb cselekvéses játék/ezért egyre inkább szükséges az óvoda fejlesztői és kompenzálói szerepe, azért hog a gyermekek optimális képességekkel kezdhessék meg tanulmányaikat az iskolában.

Iskolaérettség

Az iskolakezdéshez testi, lelki és szociális érettség szükséges. Mindezek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

Biológiai alkalmasság:

Optimális testi fejlettség és egészségi állapot (magában foglalja az életkorának megfelelő testsúlyt, testmagasságot, a nagy és finommozgások összerendezettségét, s a látás – mozgás megfelelő koordinációját).

Pszichés alkalmasság:

- beszédfejlettség,
- értelmi fejlettség,
- érzelmi fejlettség,
- munkára való képesség.

A beszédfejlettség formális és tatalmi fejlettséget is jelent:

- beszéd biztonsága, folyamatossága,
- megfelelő beszédkésség,
- megfelelő szókincs.

Az értelmi fejlettség, aktív figyelmet, koncentrálási készséget jelent:

Az emlékezeti befogadás, felidézési készség, gondolkodás terén szükséges a lényeglátás képessége, fejlettsége, képesnek kell lennie elemi fogalmak, következetések alkotására, differenciálásra, ok – okozati összefüggések felismerésére.

Érzelmi fejlettség, kiegyensúlyozottság:
Ez a közösséghez való alkalmazkodás alapja.
A munkára való alkalmasság képessége:
A kapott feladatok elvégzését, azok befejezését jelenti. Tevékenységeiben legyen kitartó.

Szociális alkalmasság:

- közösség, és beilleszkedés igénye,
- szabálytudat,
- érzelmi kiegyensúlyozottság, szociabilitás (a közösséghez való alkalmazkodás képessége) szereplési vagy felelési helyzetekben,
- kontaktuskészség,
- a felnőtt irányításának elfogadása.

Az iskolaérettség kritériumai:

- Képes önmaga irányítására, mozgásigényének akaratlagos leküzdésére olyan mértékben, hogy a tanórák nagy részében fegyelmezetten viselkedjen, és az iskolai munkába bekapcsolódjon.
- Várja a gyermek az iskolát, készüljön rá, játékaiban is jelenjen meg.
- Tartósan (10-15 perc) kösse le a rajzolás, a feladatlap kitöltése, a színezés.
- Igazodjon el az 1-10-ig terjedő számok között, helyesen használja a több-kevesebb, kisebb-nagyobb fogalmát.

Régi megfigyelések szerint az a gyerek iskolaérett aki:

- Jobb kezével a feje fölött meg tudja fogni a bal fülét, és ugyanezt fordítva.
- Tud cipőt kötni és beszélni egyszerre.
- Kiválóan biciklizik, tehát jó az egyensúlyérzéke.

Miket érdemes figyelembe venni az iskolaérettség eldöntésekor?

- Eléri-e a gyermek a 120-130 cm-es magasságot és a 20-22 kg-ot? (Kisebb gyermekek gyakran fáradékonyabbak társaiknál.)

- Elindult-e a fogváltás? (Ez a csontosodás megindulását jelzi, és az ülő- és állóképességgel van szoros összefüggésben.)
- Tud-e a gyermek cipőt kötni? (Ennek hiánya a gyengébb kézügyességre és téri tájékozódás hiányára utalhat.)
- Jó-e a gyermek ceruzafogása? (Az ehhez szükséges izmokat a csontosodási folyamat kezdete előtt sok gyurmázással lehet erősíteni.)
- Mennyire összerendezett a gyermek mozgása? (A kúszás-mászás, lábujjhegyen, sarkon, talp élen való járás, a szökdécselés pontos kivitelezése könnyű írás-, olvasástanuláshoz vezet.)
- Jó-e a gyermek egyensúlyérzéke? (Ez a fejlett idegrendszerre utal, melynek hiánya figyelem-, és magatartászavart okoz. Gyakorolni lehet a vonalon járást és a „pincérkedést" tálcával.)
- Mennyire fejlett a vállöv, a könyökízület, a csuklóízület finommozgása? (Ez a szépírás alapja, mely talicskázással, függeszkedéssel, később fűzéssel és ujjtornával fejleszthető.)
- Tudja-e szinkronban és egymástól függetlenül irányítani végtagjait? (Ez az azonos, majd ellentétes kéz-lábemeléssel, masírozással, láb- köröz, kéz- tapsol gyakorlatokkal fejleszthető.)
- Meg tudja-e nevezni testrészeit? (Mivel a legbiztosabb pont a saját testünk, és ha ez bizonytalan, minden azzá válik.)
- Rendelkezik-e kialakult dominanciával? (A nem megfelelő kézzel való írás például, nehezíti a tanulást, és diszfunkciókhoz vezet.)

Diszlexia: a nyelvvel, a beszéddel, és az olvasástanulással kapcsolatos részképesség zavar.

Diszgráfia*:* írászavar, az írás – és helyesíráskészség zavara.

Diszkalkulia*:* számolászavar.

- Koordinált-e a szemmozgása? (Nehezítő tényező a sok tévénézés és számítógépezés. A koordinált szemmozgás elérése érdekében hatásos szemtorna: a fej elmozdítása nélkül szemmozgatás jobbra-balra, fel-le, rézsútosan.)
- El tudja-e különíteni a jobb és a bal irányokat? Helyesen használja-e a névutókat?
- Képes-e adott mozdulatokat, illetve alakzatokat térben (például: rajz) leutánozni?

- Képes-e mozgássorozatok elvégzésére, (pl.: taps-lépés-guggolás, gyöngyfűzés) illetve rajzminták követésére?
- Képes-e iránykövetésre? (Eleinte nagymozgásokban, később finommozgásokban, majd papírra.)
- Megfelelő-e a szem-kéz koordinációja? (Ez például célba dobással figyelhető meg.)
- Biztosan különbözteti-e meg az alakot a háttértől? (Mi van a képen hátrébb? Egymásra rajzolt tárgyak elkülönítése.)
- Felismeri-e az azonos alakokat, színeket, nagyságokat, mennyiségeket? (pl.: különböző színű és nagyságú kockák válogatása)
- Az azonosságokon túl felismer-e különbözőségeket?
- Különböző hangokat meg tud-e különböztetni egymástól? (pl.: azonos hangzású szavak: kéz-kész; mind-mint)
- Felismeri-e a rész-egész viszonyát? (pl.: kis részleteket megkeresni az egészen belül)
- Megy-e a szétszedés, majd újra összerakás folyamata?
- Képes-e az egyik érzékcsatornán nyert információkat másik csatornára átfordítani? (pl.: mesét lerajzolni)
- Képes-e magát árnyaltan kifejezni? Van-e türelme másokat meghallgatni? Tud-e kérdezni? (Ezeket a sok mesehallgatás, verstanulás, és beszélgetés fejleszti.)
- Be tud-e fejezni önállóan egy megkezdett történetet?
- El tudja-e helyezni magát időben és társadalmi környezetben?
- Ismeri-e az évszakokat, napszakokat, napok változását?
- Tud-e szabályok szerint viselkedni a mindennapi életben és a játékban egyaránt?
- Tűri-e a kudarcot?
- Bizalommal fordul-e a felnőttek felé? Elfogadja-e őket?
- Játszik-e a közösségben?

Ünnepek, hagyományok, jeles napok

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelenthet a gyermek számára. Az óvodában minden alkalmat célszerű megragadni a hagyományok, az ünnepek kialakítására. Az óvodai élet

szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélése gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőségeket. Az állami, egyházi és jeles napok megünneplését a megfelelő zenei és anyanyelvi alkotások megválasztásával, ábrázoló tevékenységgel tesszük élményszerűvé

Célunk:

Gyermekeink számára örömteli élménnyé váljék az ünnep, az előkészületek, a várakozás. Egyes óvodai ünnepeinken, rendezvényeinken szívesen fogadjuk a szülők tevékeny, segítő közreműködését.

Hagyományainkkal fejleszteni és ápolni kívánjuk a népi hagyományokat, amelyek a gyerekek életében élményként jelentkeznek, s kézzel foghatóvá tesszük a távlatokat. Ezek az ünnepi események az óvodai életünk részévé válnak, beépülnek hétköznapjainkba.

A hagyományok és ünnepek ápolásához nemcsak a belső tartalom szükséges, hanem az óvoda külső megnyilvánulása is. (Óvodazászló, az óvoda emblémájával ellátott pólók, sétákra, kirándulásokra hátizsák.)

Ünnepeink:

- **Mikulás** (december 6.)
- **Karácsony** (adventi készülődés)
- **Farsang** (mozgó ünnep január 7.-február 28. között)
- **Nemzeti ünnep, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc** (március 15.)
- **Húsvét** (mozgó ünnep, március 22.-április 25. között)
- **Anyák napja** (május)
- **Gyermeknap** (május)

Hagyományok, jeles napok:

- **Magyar népmese napja** (szeptember 30.)
- **Állatok világnapja** (október 4.)
- **Szüreti mulatság, zászlóavató** (október)
- **Márton nap** (november 11.)
- **Víz világnapja** (március 22.)
- **Költészet napja** (mesék-versek napja) (április 11.)
- **Föld Napja** (április 22.)

- **Madarak és Fák Napja** (május 10.)
- **Évzáró, iskolába készölő gyermekek búcsúztatója** (május – az iskolába és az iskola előkészítő intézményekbe készülő gyerekektől a délelőtt folyamán elbúcsúznak a felnőttek és az óvodában maradó gyerekek. Az ünnepség jellegéből adódóan a délutáni búcsúzón már csak azok a gyerekek és hozzátartozóik vesznek részt, akik ténylegesen iskolába mennek.
- **Születésnapok megünneplése** (folyamatos)

Hagyományainkat bővítjük; színház, bábszínház rendszeres látogatásával, előadók meghívásával.

Gyermek és ifjúságvédelem, esélyegyenlőség

„Bármit tennél is, megfontoltan tedd és vedd számba, mi lehet a következménye."

/régi római közmondás/

A gyermekvédelem minden óvodapedagógus és a nevelőmunkát közvetlenül segítő dolgozó (dajka) számára kötelező feladat. A gyermekekre való fokozott odafigyelés lehetővé teszi, hogy időben felfigyeljünk a személyiségfejlődés problémáira.

Célunk: A gyerekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogok érvényesülésének biztosítása. Prevenció során azon tények, okok feltárása, melyek a gyermek fejlődését akadályoztathatják, veszélyeztethetik, gátolják. Hátránykompenzálással az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek számára. Védő-óvó intézkedés kezdeményezése a rászorulók érdekében.

A gyermekvédelmi felelőssel közös feladataink:

- Maximálisan biztosítani a gyermek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot.
- Biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül.
- Az óvodába járó gyermekek családi hátterének minél reálisabb, alaposabb megismerése.
- Problémák feltárása, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.

- Gyors és hatékony intézkedés foganatosítása a gyermeket közvetlenül veszélyeztető esetekben.
- Elősegíteni a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járását, felzárkóztatását.
- A védőnő és a gyermekorvos segítségével a gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése.
- Folyamatos kapcsolattartás a helyi Gyermekjóléti Szolgálat képviselőjével.
- Szakmai konzultáció kezdeményezése a gyermek optimális fejlődése és elhelyezése érdekében.

Kik szorulnak gyermekvédelmi gondoskodásra?

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek alapvető szükségleteinek kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat elsősorban szociális, kulturális téren.

Kialakulásához vezető tényezők:

- Alacsony jövedelmi, fogyasztási szint.
- Rossz lakáskörülmények.
- A szülők alacsony iskolázottsága, műveltségi szintje.

A segítés módja:

- Hosszabb ideig tartó támogatásuk, anyagi segélyezésük.
- Lehetőség szerint társadalmi integrációjuk.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akit a jegyző védelembe vett és szülője nyilatkozik, hogy csak 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik.

Veszélyeztetett gyermek az, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő nem biztosítja /elhanyagoló nevelés, gondozás; valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása: alkoholizmus, drog, brutalitás, bűncselekmény/.

Veszélyeztető okok megelőzése:

- Egyetlen gyermek sem kerülhet hátrányos helyzetbe, származása, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása illetve bármilyen más oknál fogva.
- Minden gyermek számára biztosítani kell a fejlődéshez szükséges feltételeket; biztosítani kell a családi, vagyoni helyzetből fakadó hátrányok leküzdését, a gyermek képességeinek, tevékenységének kibontakoztatását.

- Az óvodának rendszeres kapcsolatot kell tartani a szülőkkel, a családtagokkal.
- Biztosítani kell a biztonságos és egészséges környezetet /pihenőidő, szabadidő, testmozgás, étkezési lehetőség életkornak megfelelően/.
- A gyermek személyiségi jogait tiszteletben kell tartani.
- A gyermek számára biztosítani kell, hogy családja anyagi helyzetétől függően ingyenes, vagy kedvezményes étkezésben részesüljön.
- A gyermeknek biztosítani kell a megfelelő pedagógiai ellátást, ha testi, értelmi, beszéd vagy más fogyatékossággal rendelkezik.
- Az óvodának együtt kell működni a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal.

Veszélyeztető okok feltárása:

- Fel kell ismerni, fel kell tárni a gyermekek problémáit.
- Meg kell keresni a problémák okait.
- Segítséget nyújtani a problémák megoldásához.
- Jelezni kell a felmerült problémát a Gyermekjóléti Szolgálat szakembereinek. A feltárásnak az a célja, hogy a gyerekek problémáit az óvoda és a gyermekjóléti szolgálatok minél hatékonyabban tudják kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat.

Veszélyeztető okok megszüntetése:

- Az óvoda falain belül segíteni a veszélyeztetettség megszüntetését, vagy legalább ellensúlyozni azt.
- Együtt kell működnünk a Polgármesteri Hivatallal, a gyermekorvossal, a Családsegítő Szolgálattal, a Szakszolgálattal, a rendőrséggel, a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.
- Ha veszélyeztetettségre utaló jeleket észlelünk, azonnal jelezni kell a Gyermekjóléti Szolgálatnak. /írásban/
  - Beteg gyermekek,
  - Fogyatékos gyermekek,
  - Nehezen nevelhető gyermekek,
  - Deviáns viselkedésű gyermekek,
  - Szociálisan ínadaptált gyermekek,

- FI-MO-TA tünetcsoport (figyelemzavar, motoros nyugtalanság, tanulászavar).

Kapcsolatok:

- Gyermekjóléti Szolgálat és Családsegítő Központ (kapcsolatok: havi egy alkalommal továbbképzés formájában; fórum: esetenkénti megbeszélés),
- Pszichológus,
- Gyámhivatal,
- Nevelési Tanácsadó (kapcsolatok: esetenként),
- Egészségügyi Központ (gyermekorvos, védőnő, pszichiáter) esetenként,
- Rendőrség.

Az óvodaigazgató felelőssége a gyermek és ifjúságvédelem megszervezésében és ellátásában:

- Az óvodaigazgató felelős a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásáért.
- Az óvodaigazgató feladata a gyermek és ifjúságvédelmi munka irányítása.
- A feladatok jó ellátása érdekében folyamatosan kell tervezni, szervezni, ellenőrizni, értékelni, javítani, fejleszteni. Ezeket a vezető óvónő rögzíti a munkatervében.

A gyermekvédelmi felelős a tanév elején írásos munkatervet s a tanév végén írásos összefoglalót (értékelést) készít. Ezeket ismerteti a nevelőtestülettel, illetve a vezető óvónővel.

A tudomására jutott bizalmas információkat megőrzi, titkosan kezeli, csak adott esetben, adott intézménynek adja ki. A bizalmas szülői közléseket pedagógiailag szükséges mértékben tárja a kollégák elé.

Feladat megnevezése	Tervezett intézkedések	A feladatellátás, intézkedések		
		ellátója	ellenőrzés gyakorisága	ellenőrzést végző személy(ek)
I. A nevelési háttérből fakadó esélyegyenlőséget biztosító feladatok				
1. Nevelésbe történő bekapcsolódás	Hirdetmények a beiratkozásról, és a beíratással kapcsolatos tájékoztató	Fenntartó és az óvoda igazgatója	folyamatos	Óvodaigazgató

	Házirend átadása	Óvodatitkár	a gyerek felvételéről szóló értesítéssel együtt levélben	Óvodaigazgató
	Jegyző értesítése beíratás elmaradásáról	Óvodaigazgató	beíratáskor	fenntartó illetékes osztálya
	Elutasítások áttekintése, határozatok elkészítése	Óvodaigazgató, óvodatitkár	beíratáskor	Óvodaigazgató

Feladat megnevezése	**Tervezett intézkedések**	**A feladatellátás, intézkedések**		
		ellátója	**ellenőrzés gyakorisága**	**ellenőrzést végző személy(ek)**
2. Követelmények.	Felmentéssel kapcsolatos intézkedések áttekintése	Nevelőtestület	nevelési év elején	
	Pályázatkészítés	Nevelőtestület	alkalomszerű	Óvodaigazgató
3. Mulasztások	Az igazolatlan mulasztások esetén gyors intézkedések	Óvodaigazgató, pedagógusok	alkalomszerű	Óvodaigazgató
4. Jogellenes megkülönböztetés	Jogellenes megkülönböztetés ellenőrzése a belső szabályozásban és gyakorlatban	Óvodaigazgató	szabályzatok éves felül-vizsgálatakor	
5. Iskolába lépésre való felkészülés	Igény esetén a felkészítés megszervezése	Pedagógusok	nevelési év elején	Óvodaigazgató
6. A szolgáltatások és jutalmazások	A beérkező észrevételek kivizsgálása	Nevelőtestület	esetenként	Óvodaigazgató
II. A családi háttérből fakadó esélyegyenlőséget biztosító feladatok				
1. Családi háttér iskolai végzettsége	Fogadóórák, szülői értekezlet	Pedagógusok	alkalomszerű	Óvodaigazgató
	Családlátogatás	Pedagógusok	alkalomszerű	Óvodaigazgató
	Differenciálás	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Felzárkóztatás	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató

	Kapcsolattartás a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
2. Csonka család	Kapcsolattartás a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Kapcsolattartás a szülővel	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Differenciált nevelés	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Szakintézményekkel való kapcsolattartás (Logopédiai Stúdió, Nevelési Tanácsadó, Esély Családsegítő stb.)	Óvodaigazgató, pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
Feladat megnevezése	**Tervezett intézkedések**	**A feladatellátás, intézkedések**		
		ellátója	**ellenőrzés gyakorisága**	**ellenőrzést végző személy(ek)**
3. A család szociális, anyagi helyzete	Kapcsolattartás a szülőkkel	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Szülők tájékoztatása a lehetséges támogatásokról (étkeztetés stb.)	Óvodaigazgató, pedagógusok	folyamatos	
	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	Óvodaigazgató	folyamatos	
	A rászoruló gyermekek részére támogatási eszközök, források	Óvodaigazgató	folyamatos	
III. Együttműködés az óvodával				
1. A megfelelő óvodai légkör, intézményi lehetőségek	Egyeztetés az óvoda és a fenntartó között	Óvodaigazgató	alkalomszerű	
	Szülők tájékoztatása	Óvodaigazgató, pedagógusok	folyamatos	

	Kapcsolattartás az intézmény és a szülők között	Óvodaigazgató, pedagógusok	folyamatos	
2. A gyermek védelmével összefüggő együttműködési feladatok	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	Óvodaigazgató	folyamatos	
	Kapcsolattartás a helye szerint illetékes jegyzővel	Óvodaigazgató	folyamatos	
Feladat megnevezése	**Tervezett intézkedések**	**A feladatellátás, intézkedések**		
		ellátója	**ellenőrzés gyakorisága**	**ellenőrzést végző személy(ek)**
	A rászoruló gyermekek részére támogatási eszközök, források keresése (alapítvány, pályázatok stb.)	Óvodaigazgató	folyamatos	
	Egészségügyi helyzettel kapcsolatos feladatok (testnevelés, orvosi ellátás, stb.)	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Tájékoztatás a baleset-megelőzési és védő, óvó intézkedésekkel kapcsolatban	Óvodaigazgató, pedagógusok	folyamatos	
3. Az óvodának a szülőkkel, a gyermekközösséggel való együttműködése	A szülőkkel, gyermekközösséggel kapcsolatos együttműködési szabályozás áttekintése	Nevelőtestület	alkalomszerű	
	Házirend kiadása		beíratáskor	Óvodaigazgató

	Kapcsolattartás az óvodaszékkel és a szülői szervezettel	Óvodaigazgató	folyamatos	
IV. A szülő jogai és kötelezettségei				
1. Szülői jogok és kötelezettségek	A szülők tájékoztatása a kötelezettségeikről és jogaikról	Óvodaigazgató, pedagógusok	alkalomszerű	
	A szülői tájékozottság ellenőrzése (szülői értekezleten részt vett stb.)	Pedagógusok	folyamatos	
Feladat megnevezése	**Tervezett intézkedések**	**A feladatellátás, intézkedések**		
		ellátója	**ellenőrzés gyakorisága**	**ellenőrzést végző személy(ek)**
	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	Óvodaigazgató gyermekvédelmi felelős	folyamatos	
V. A pedagógus jogai és kötelezettségei				
1. A pedagógusi jogok és kötelezettségek	A foglalkozás anyaga és a módszer a gyermek életkori sajátosságaiknak megfelelő	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Alkalmazza a differenciált nevelést	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Objektíven értékeli a gyermekek teljesítményét	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Felzárkóztató foglalkozást tart	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
	Felkészít az iskolába lépésre	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató

	Kapcsolattartás a megfelelő szakemberekkel (pszichológus, nevelési tanácsadó stb.)	Óvodaigazgató, pedagógusok	folyamatos	
VI. A gyermek jogai és kötelezettségei				
1. A gyermeki jogok és kötelezettségek	A gyermeki jogok biztosítása, érvényesül az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelménye	Óvodaigazgató	folyamatos	
	A gyermeki kötelezettség teljesítésének megkövetelése	Óvodaigazgató pedagógusok	folyamatos	
Feladat megnevezése	**Tervezett intézkedések**	**A feladatellátás, intézkedések**		
		ellátója	**ellenőrzés gyakorisága**	**ellenőrzést végző személy(ek)**
	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	Óvodaigazgató	folyamatos	
VII. A gyermek fejlődésének értékelése				
1. A gyermekek fejlődése értékelésének, minősítésének módja	A fejlődés objektív értékelése	Pedagógusok	folyamatos	Nevelőtestület
	Minősítésről, értékelésről a szülők tájékoztatása	Pedagógusok	folyamatos	Óvodaigazgató
2. Felzárkóztatás	Minél korábbi felismerés a gyermek	Pedagógusok		
	felzárkóztatásra szorulása esetén			
	Szülő tájékoztatása a fejlesztés eredményességéről	Pedagógusok	folyamatos	
	Szülő tájékoztatása az eredményes	Pedagógusok	folyamatos	

	fejlesztés lehetőségeiről			
	Tárgyi és személyi feltételek biztosítása	Intézmény	folyamatos	Óvodaigazgató
3. Továbbhaladás	Az esélyegyenlőségi és egyenlő bánásmód követelményeinek betartása	Óvodaigazgató	folyamatos	
4. Az iskolaérettségi teszt nem teljesítése	Szülők tájékoztatása a fejlesztéssel kapcsolatban	Pedagógusok	február, március	
	A gyermekek egyéni foglalkozásokon való részvételének biztosítása	Intézmény	alkalmi	Óvodaigazgató
5. Csoportismétlés	Szülők tájékoztatása az csoportismétlés feltételeiről	Óvodaigazgató, pedagógusok	nevelési év végén	Óvodaigazgató

A kapcsolattartás formái

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és feladata. Szeretnénk gyermekeink nevelését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom.

Az óvoda és a család kapcsolata:

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Sajnos gyakoribb a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások

korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása. Fontosnak tartjuk a jó partneri viszony kialakítását. A családokkal való együttműködést segíti a Szülők közössége, melyben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

Az óvodapedagógus a szülőkkel való együttműködés során figyelembe veszi a családok sajátosságait. Az óvodapedagógusok a teljesség igényével törekednek a szülőkkel való jó kapcsolat kialakítására és a gyermek érdekeit szolgáló együttműködő nevelésre, minden

esetben figyelembe véve a családok szokásait. Az óvodai évek során bármikor biztosítjuk a fogadóóra lehetőségét, de a tanköteles kort megelőző évben a családoktól mi kérjük ezt és részletesen tájékoztatjuk a szülőket a gyermek fejlődéséről, esetleges fejlesztési

javaslatainkról. Együtt gondolkodunk pozitív támogatást adva a szülőknek esetleges nevelési helyzetek megoldására, tiszteletben tartva a család szokásait. Több olyan program és rendezvény van a nevelési év folyamán, amikor erősítjük az óvoda és a család kapcsolatát, a szülők bevonásával együtt éljük meg az élményeket. Ezzel is erősítjük azt a családias hangulatot, mely egész óvodánk légkörét áthatja.

Feladataink:

- Megismerjük a családok szokás-szabályrendszerét.
- Kölcsönös bizalom, a másik fél tisztelete, őszinte segítőszándék, empátia, tapintat, tolerancia jellemezze kapcsolatunkat.
- Kiemelt feladatunk a szülőkkel való együttműködés, a gyermek érdekének szem előtt tartása.

Kapcsolattartási formák:

Családlátogatás:

Célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a családi nevelés elveiről, szokásairól. A családlátogatásra a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerül sor.

Beszoktatás:

Célja a gyermekek beilleszkedésének segítése, mivel új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkoznak. A beszoktatás módjáról a szülőket az óvodai felvételi határozat kiküldésével egy időben, levélben tájékoztatjuk.

Napi kapcsolattartás – fogadóóra:

Célja a szülők tájékoztatása a gyermek egyéni fejlődéséről. A fogadóórát a szülő és az óvodapedagógus egyaránt kezdeményezheti.

Szülői értekezletek:

Célja az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. A szülői értekezlet idejéről, témájáról a faliújságon keresztül, legalább egy héttel előbb tájékoztatjuk a szülőket.

Szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek:

Célja, lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére. Szülő – gyermek – pedagógus - dajka együttműködésének elmélyítése.

Közös programok, ünnepek hagyományai, nyílt nap:

Célja, hogy a szülőknek lehetőséget biztosítsunk a közös ünnepek, hagyományok együttes átélésére, illetve napi óvodai életbe való betekintésre, előre megbeszélt időpontban.

A pedagógiai szabadság lehetővé teszi az innovációk megismerését és elsajátítását. Ezt segítik elő a helyi munkaközösségek, a helyi pedagógiai, szakmai szolgáltató intézmények országos rendezésű továbbképzései. Elengedhetetlen a szakmai együttműködés, egymás munkájának, szemléletének megismerése.

További kapcsolatok:

- Fenntartó
- Helyi óvodák igazgatói
- Herman Ottó Általános Iskola , 1. sz. Általános Iskola

Szakmai kapcsolattartás:

- Iskola
- Bölcsőde
- Pedagógiai szakszolgálatok szakemberei (logopédus, pszichológus)

Egészségügyi intézmények:

- Budaörsi Egészségügyi Központ
- Orvos
- Védőnő

- NÉBIH

Egyéb kapcsolatok:

- Jókai Mór Művelődési ház
- Fejlesztő szakemberek
- Bábszínház
- Táncszínház
- Egyéb kulturális intézmények

Az óvodai élet megszervezése

Napirend, hetirend:

Nevelőmunkánk meghatározója a napirend, melyben kiemelt szerepet kap a gondozási feladatok ellátása, a játék, a mozgás, és a különböző óvodai tevékenységek. A napirend, hetirend kialakítása a helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik. A gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése érdekében változatos tevékenységeket kínálunk. Biztosítjuk a tevékenységek egymásra épülését, folyamatosságát, rugalmasságát és komplexitását. Nevelőmunkánk során pedagógiai módszereink kiválasztásánál a gyermekek személyiségéhez alkalmazkodunk, és biztosítjuk a gyermeki szükségletek kielégítését.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésénél, valamint a gyermekek megfelelő életritmusát, kiegyensúlyozottságát és biztonságérzetét is megalapozza.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának megfelelően - az eddigi intézményi gyakorlatot folytatva -, a tanköteles kort megelőző évtől a gyermekek számára összesen 45 perc időtartamban, szükség szerint differenciáltan, iskola-előkészítő foglalkozásokat szervezünk.

Idő, tevékenység:

7. 00 – 12. 00:

- Szabad játék, benne 9 órától szervezett mozgásos játék, majd tízórai (előtte és utána testápolási teendők).

- Játékba integrált tanulás (benne az óvodapedagógus által kezdeményezett cselekvő, felfedező, komplex, játékos tevékenységek, melyek a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztik, és növekvő időtartamúak (5-45 perces). Beszélgetés - verselés, mesélés, dramatikus játék, bábjáték - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - ének-zene, énekes játék, gyermektánc - a külső világ tevékeny megismerése, benne matematikai tartalmú tapasztalatszerzés.
- Szabad játék és mozgás.

12.00 - 12.50:

- Testápolási teendők
- Ebéd
- Testápolási teendők

12.50 - 13.00:

- Mese.
- Altató dal.
- Pihenés, alvás.

14.30.-tól:

- 10 perces időeltolással ébredés.
- Testápolási teendők.
- Uzsonna.

15.15.-18.00:

- Szabad játék, mozgásos játékok a csoportban és/vagy a szabadban.

A **nyári napirend** eltér a fent leírtaktól, nő a szabadban tartózkodás ideje, ha az idő engedi, már a gyermekek fogadása is történhet az udvaron.

Kiscsoportban a **befogadási terv** szeptember 1.- október 31. tart.

Az **első félév nevelési terve** november 1.– január 31. tart.

A **második félév nevelési terve** február 1. – május 31. tart.

Intézményi jó gyakorlat beépítése:

Zöld - Ész vetélkedőt szervezünk, melynek témáját az év folyamán átélt élmények, események adják. Ebben a nagy és az óriás csoportos, iskolába menő gyerekek vesznek részt. 6 fős csapatokban versenyeznek a gyerekek. 6-8 játékos feladatot oldanak meg. A játékos vetélkedő végén kerül sor az eredményhirdetésre. Aki teljesítette mind a 6-8 állomást, az oklevélen kívül ajándékban részesül.

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Programot az óvoda igazgatója készítette a nevelőtestület bevonásával késztette.

2026. április 04.

.....
aláírás

A Pedagógiai Program módosításában részt vett az intézmény nevelőtestülete.

2026. április 04.

.....
aláírás

A szakmai Munkaközösség A Pedagógiai Programmal kapcsolatban véleményét kinyilvánította.

2026. április 04.

A fenntartó a Kamaraerdei Óvoda 2026. április 04-én módosított Pedagógiai Programját a 64/2026.(V.20.) KNISB sz. határozatával a mai napon jóváhagyta.

2026.

Budaörs Város Önkormányzata
1

.....
aláírás

MELLÉKLETEK

Matematikai fejlesztés korcsoportokra bontva:

3–4 éves korban még nincs matematikai foglalkozás. Ennél a korosztálynál az óvodapedagógus ismerje meg a gyerekek aktivitását, érdeklődését, játékait, beszédét, hogy a későbbi években fejlesztő munkáját pontos, alapos, minden gyermekre kiterjedő megfigyelések alapján tervezhesse.

4-5 éves korban:

- Halmazok:
  - Képzése.
  - Összehasonlítása tulajdonságaik szerint.
  - Összehasonlítása becsléssel, párosítással.
  - Bontása részhalmazokra.
  - Egyesítése.
  - Rendezése számosságuk szerint.
  - Számosságának megállapítása.
  - Tulajdonságainak változtatása.
  - Elemeinek csoportosítása tulajdonságaik szerint.
- Tőszámnév.
- Mennyiségek összehasonlítása becsléssel, összeméréssel.
- Hosszabb, rövidebb, ugyanolyan hosszú.
- Magasabb, alacsonyabb, ugyanolyan magas.
- Több, kevesebb, ugyanannyi.
- Nehezebb, könnyebb, ugyanolyan nehéz.
- Tájékozódás a térben.
- Játékos formában mivel ismerkedjenek meg a gyerekek: gömb, téglalap, körlap, téglatest.
- Szimmetrikus alakzatok felismerése, előállítása. (tükrös alakzatok)
- Vonalak szétválogatása aszerint, hogy záródnak e vagy sem.
- Tájékozódás a térben, egyszerű esetekben a síkban ábrázolt világban.

5-6-7 éves korban:

- Az előző tanévben szerzett ismeretek gyakorlása és ezek bővítése. Nehezítjük a feladatokat egy-egy kiemelt, megnevezett, vagy felismert tulajdonság szerint. (pl. színek árnyalatai)
- A már a másik gyermek által elkezdett tevékenység folytatása.
- Sorba rendezésnél a szabály felismerése.
- Változást felismerni, megmutatni, megnevezni.
- Használják a gyerekek a megfelelő mellékneveket fokozott alakban. (pl. legkeskenyebb, szélesebb, még szélesebb, legszélesebb)
- Ugyanolyan magassá, hosszúvá, szélessé, stb. tevés. Hogyan?
- Elemek rendezése, sorszámnév.
- Papírnyírás egy és két tükörhajtással.
- Utánzás a tükör túloldalán.
- Játékos formában megismerkednek a kockával és a négyzetlappal.
- Labirintus.
- Irányok azonosítása és megkülönböztetése. Jobboldalon, bal oldalon, között kifejezések értése és használata.
- Hosszúságok mérése különféle egységekkel.
- Területek mérése különféle egységekkel.
- Űrtartalom mérése különféle egységekkel.

Középső csoportban a megszámlálás, a leszámlálás kb. 6-10-es, nagycsoportban kb. 15-20-as számkörben, a gyerekek és a csoportok fejlettségének megfelelően történik.

Ötlettár a külső világ tevékeny megismerése területén:

Ősz:

- Séta: Sárguló levelek megfigyelése, levélgyűjtés:
  - Alacsony, magas, vékony, vastag, fokozás gyakorlása.
  - Egyforma leveleket egy helyre gyűjtünk, azonosítás.
- Őszi terménygyűjtés: (makk, gesztenye, csipkebogyó)
  - Külső tulajdonságok ismertetése.
  - Szín, forma, alak mérése - súly - becslés, hasonlítás, viszony, gyöngysor készítése, hosszúságmérés, sorszámnevek.

- Szüretelés: (alma, szőlő, dió)
  - Becslés, mérés, formák, gömbölyű viszonyítások, öntögetés.
  - Kertekben az őszi betakarítás megfigyelése-piaci vásárlás (vagy zöldségboltok).
  - Megfigyelőképesség fejlesztése, válogatás különböző szempontok szerint, emlékezet fejlesztése.
- Felsorolás, mérés súly (pl. savanyúság készítése):
  - Becslés, mérés, válogatás, szeletelés, számlálás, halmaz.
- Termésekből alakok, formák:
  - Darabolás, hasonlítás, szempontok szerinti probléma megoldás.
- Zöldséges bolt készítése, gyurmából zöldségek készítése, pénzkészítés:
  - Különböző formák: különböző, azonos, azonosság, hosszúság.
  - Pénz: adott forma körberajzolása, megrajzolása.
- Babaszobába képkészítés: levélnyomat, levélfűzés, termésfűzés.
- Tükrözés, tükör – szimmetria, sorszámnevek, viszonyítás, számlálás.
- Élősarok kialakítása, gondozása (ez napi rendszeres tevékenység).
- Zöldségek, gyümölcsök elhelyezése, rendszerezése, megfigyelés, bővítés.

Tél:

- Télapóvárás ajándékkészítés a kicsiknek.
  - Formák körberajzolása.
- Karácsonyi készülődés.
  - Formák válogatása, rendszerezés, számlálás.
- Karácsonyfadísz készítés.
  - Hosszúság gyakorlása.
- Asztali dísz készítése.
  - Becslés, mérés.
- Bevásárlás a boltban közös sütemény készítése.
  - Mértani formák, hasonlítás, sorszámnevek, számlálás, rendszerezés, mérés
- Karácsonyi díszítés.
  - Tépés, vágás, hajtogatás, összeillesztés, mérés, simítás, ötletek megfogalmazása.
- Papír zsebkendő, szalvétavágás (folyamatos).
  - Vágás, mértani formák csoportosítása, számlálás, rendezés.
- Boltos játék készítése (élményre építés).
  - Gondolkodás, emlékezet fejlesztés, rendszerezés, nehezebb-könnyebb.

- Madáretetés, eledelgyűjtés, etető készítése.
  - Halmazok, mérés, becslés, formák,
- Téli udvari játékok. Hóember készítése, hógolyózás.
  - Alacsony, magas, több, kevesebb.
- Terepasztal készítése (a sétákon szerzett élmény alapján, anyaggyűjtés).
  - Különböző mértani formák, tulajdonságaik, számlálás, sorszámnevek, párkeresés.
- Farsangi készülődés, csoportszoba díszítése.
  - Álarc, szemüveg, fejdísz készítése.
  - Hosszabb, rövidebb, mérés, számlálás, keskenyebb, szélesebb.
- Csíráztatás az élősarokban.
  - Forma, alacsonyabb, magasabb, ugyanolyan magas, számlálás, összefüggések megláttatása.
- Öltöztető babák, babaruhák készítése.
  - Párosítás, díszítés.
- A mi családunk: a családról gyűjtött képek nézegetése, beszélgetés.
  - Az összetartozás gondolata, párosítás, csoportosítás, számlálás, ki vagy mi hiányzik.

Tavasz:

- Séta: tavaszi munkálatok a kertekben veteményes megfigyelése, magvak gyűjtése.
  - Válogatás, azonos, különböző, számlálás, csoportosítás.
- Ajándék készítése Nőnapra.
  - Képek összerakása, forma megnevezése, síkban elhelyezése, illesztés.
- Orvos munkája: látogatás a rendelőbe, látogatás a gyógyszertárba.
  - Ok-okozat összefüggéseinek megláttatása.
- Udvari játék: a homokozóban: várépítés, formázás. Különböző udvari játékok (bújócska stb.).
  - Párosítás, magasabb, alacsonyabb, ugyanolyan magas, csoportosítás alatt, fölött, mellett, gyakorlása, forma megnevezése, nehéz-könnyű.
- Tavaszi zöldséges tál, gyümölcsöstál készítése, fogyasztása (megelőzi a vásárlás).
  - Válogatás, csoportosítás, mérés, számlálás, hasonlítás, különböző halmaz készítése, párosítás.
- Virágpiac megtekintése – virágbolt készítés a csoportszobában.

- Hajtogatás, csoportosítás, számlálás, párosítás, díszítés.

➢ Közlekedés - kirándulás - séta alkalmával megfigyelés.

- Távolságok becslése, csoportosítás, több-kevesebb, párosítás.
- Kavics és csigaház gyűjtése.

➢ Válogatás, rendszerezés, elrendezés, számlálás, nehezebb-könnyebb.

Tavaszból a nyárba átmenet:

➢ A gyermekek munkáiból kiállítás.

- Válogatás, rendszerezés, számlálás, formák megnevezése.

➢ Ablaküvegre festés.

- Formák megnevezése, elhelyezés, részegységek tagolása, kiemelés.

➢ Nyári termények gyűjtése.

- Forma megnevezése, csoportosítás, több-kevesebb, számlálás.

A felsorolt lehetőségeket mindenki bővítheti oly módon, ami az ő személyiségéhez közelebb áll. Mindenképpen vegyük figyelembe a szülői ház, a család nyújtotta támogatást, és ezt beépíthetjük a nevelőmunkába.

Célok, feladatok, témakörök, technikák a rajzolásban, mintázásban, kézimunkában:

3-4 évesek	
Síkban	
Célok	**Feladatok**
Formaérzék fejlesztése: formaképzetek kialakítása	Azonosságok, különbözőségek felismerése és alkalmazása, a vonalak-foltok formaképzésben betöltött szerepének megismerése és alkalmazása.
Arányérzék fejlesztése.	Relációk felfedezése, leképezése.
Téri tájékozódás képességének fejlesztése.	Eligazodás a síkon.
Megfigyelő és koncentrálóképesség fejlesztése	Megadott szempontok szerint figyelemösszpontosítás, majd a megfigyelt tulajdonságok vizuális feldolgozása.
Színérzék fejlesztése, színismeretek bővítése, színazonosítás.	Szín és tárgy, szín és hangulat, szín és érzelem összekapcsolása.

Képi-logikai képesség fejlesztése.	Képelemek elemi rendezése elhelyezkedés, irány szerint.
Ritmusérzék fejlesztése.	Forma, nagyság, szín szerinti ritmusképzés.
Esztétikai érzékenység fejlesztése	A szép és csúnya szóbeli és vizuális kifejezése.
Technikai képességek fejlesztése.	Eszköz és anyag használat elemi szinten.
Térben	
Megfigyelő és koncentrálóképesség fejlesztése.	Megadott szempontok szerint figyelemösszpontosítás, majd a megfigyelt tulajdonságok feldolgozása.
Formaérzék fejlesztése térformákkal: téri formaképzetek kialakítása, formaismeret megalapozása, bővítése.	Azonosságok és különbözőségek felismerése, alkalmazása téri formákon.
Arányérzék fejlesztése:	Nagyság és tömegrelációk felismerése.
Téri tájékozódó képesség fejlesztése.	Téri helyzetek megtapasztalása, tudatosítása, létrehozása. (közelebb, távolabb, fent, lent stb.)
Téri képi-logikai képesség és konstruáló képesség fejlesztése.	Anyag, forma, funkció összefüggéseinek felfedeztetése, részek összeillesztése, a formák egymáshoz rendelése.
Ritmusérzék fejlesztése téri formákkal. ritmusképzés.	Egyszerű ritmusképletek készítése nyomhagyással. Építőelemekből nagyság forma, szín, téri helyzet szerint soralkotás
Technikai képességek fejlesztése.	Munkafogások megismerése elemi szinten, az anyagok tulajdonságainak, formálhatóságának felfedezése, alkalmazása.
4-5 évesek	
Síkban	
Célok	**Feladatok**
Megfigyelő és koncentráló képesség fejlesztése.	Megadott szempontok szerinti figyelemösszpontosítás, amely ebben a korban már egyre több tulajdonságra tud irányulni.
Formaérzék fejlesztése, ábrázolási összefüggések elősegítése.	A valóság alakzatainak megfigyelése egy-egy tulajdonság alaposabb tanulmányozásával, hasonlóság-különbség önálló felismerése, karakterjegyek, alakzatok szimmetriájának érzékelése
Arányérzék fejlesztése	Különböző alakzatok egymáshoz viszonyítása méret és tömeg szerint, az alakzaton belüli lényegesebb részek arányviszonyok észrevétele.
Téri tájékozódó képességének fejlesztése.	Képelemek téri rendezése, mozgás jelzése, tájékozódás síkon a közelebb, távolabb jelzése a fent-lent helyzet alkalmazásával.

Színérzék fejlesztése: tónusok, színnevek.	Színek meghatározása (felismerése, előállítása) a szín nevek helyes használata, tónuskülönbségek érzékelése.
Vizuális emlékezet és képzelet képességének fejlesztése.	Belső képek, képzetek felidézésével a fogalmak, történetek vizuális nyelven történő megjelenítése.
Ritmusérzék fejlesztése.	Bonyolultabb ritmusképletek készítése a forma, szín, nagyság felhasználásával úgy, hogy egyszerre legalább két szempont érvényesüljön.
Komponáló képesség fejlesztése	A képelemek rendezése, a cselekmény kifejezése.
Esztétikai érzékenység fejlesztése	Az esztétikai minőség bővítése, szóbeli és vizuális kifejezése, gondos kivitelezés
Technikai képességek fejlesztése.	Az alaptechnikák alkalmazása a jártasság szintjén (rajzolás, festés, mintázás) a már megismert egyéb technikák használata elemi szinten (vágás, hajtogatás, ragasztás stb.) az új technikákkal való tevékenykedés tájékozódási szinten.
Térben	
Megfigyelő és koncentrálóképesség fejlesztése.	Megadott szempontok szerinti figyelemösszpontosítás, majd a megfigyelt tulajdonságok térbeli vizuális feldolgozása
Formaérzék fejlesztése térformákkal, formaismeretek pontosabbá tétele, az alakzatok formai szempontok szerinti megfigyelése.	Szabályos felismerése, forma és szabálytalan formák funkció összefüggéseinek megsejtetése, bonyolultabb formák alkotása részekből.
Célok	**Feladatok**
Arányérzék fejlesztése.	Nagyságviszonyok érzékelése, felismerése, megjelenítése, nagyság és tömegviszonyok tudatosítása, becslése. Azonosságok, különbségek, hasonlóságok.
Téri vizuális emlékezet, képzelet, belső látás és képzettársítási képesség fejlesztése.	Meglévő alapformákból más felismerhető alakzatok készítése, összetettebb tárgyak, eszközök készítése, funkcionális épületek képének felidézésével hasonló célú építmények tervezése és megépítése (makettek)
Komponáló képesség és konstruáló képesség fejlesztése.	Alapformák felismerhető alakzattá történő összeállítása, plasztikai elemek valamilyen szabály szerint történő rendezése.
Ritmusérzék fejlesztése téri formákkal.	Több szempontú ritmusképzés (forma, helyzet, nagyság) megadott elemekből nyomhagyással, az alapanyaghoz illő formák benyomkodásával, ragasztásával.

Esztétikai érzékenység fejlesztése.	Az esztétikai fogalmak felismerése az elkészült munkákban, s szóbeli kifejezésük (esztétikai fogalmak: szép, kedves, gyönyörű, rút, csúnya, kevésbé sikerült, nem illik egymáshoz stb.)
Technikai képességek fejlesztése.	A munkafogások elemi szinten történő alkalmazása az anyag tulajdonságainak megfelelően, gazdaságos eszközhasználat, eszköz helyes tartása.
6-7 évesek	
Síkban	
Megfigyelő és koncentráló képesség fejlesztése.	Figyelemösszpontosítás hosszabb ideig egyszerre több tulajdonságra irányítva- a megfigyelt tulajdonságok felhasználása, alkalmazása a vizuális nyelvben.
Formaérzék fejlesztése: forma-képzetek gazdagítása.	A mozgás és formaváltozások összefüggéseinek felfedezése és kifejezésük próbálgatása.
Arányérzék fejlesztése.	Különböző alakzatok egymáshoz viszonyított arányai, ill. alakzaton belül a részek arányainak észrevétele, megfogalmazása és a képi megjelenítés megkísérlése.
Téri tájékozódó képesség fejlesztése.	A téri kifejezésnek önálló megfogalmazása, a képsík előtér, középtér, háttér szerinti tagolásának próbálgatása. (közel-távol, lent fent stb.)
Színérzék fejlesztése: színek használata következetesebb, tudatosabb módon.	Formákhoz, hangulathoz illő színek társítása, színasszociációk hangulathoz, érzelmekhez kötve.
Célok	**Feladatok**
Vizuális emlékezet- és képzelet képességének fejlesztése.	Belső képek, képzetek felidézése: élmények, jelenségek, szereplők, emberek, állatok, növények, helyszínek mindezek megjelenítése, felhasználása az emlékképek felidézésével, közvetlen megfigyelés alapján a formákba a formák belelátása, s ennek alapján új alakzatok készítése (pl. préselt növényekből alakjuk és színük figyelembevételével állatok, emberek, jelenetek, tájak stb. komponálása, termésből játékok készítése stb.)
Ritmusérzék fejlesztése.	Bonyolultabb ritmusképletek készítése.
Képi- logikai képesség fejlesztése.	Képelemek rendezése a cselekmény, téri viszonyok kifejezésével, a felület és a ritmus összhangjának megteremtésével.

Esztétikai érzékenység fejlesztése.	Az esztétikai minőségek felfedezése, szóbeli kifejezése, esztétikai szempontok szerinti munka, igényes kivitelezés.
Térben	
Megfigyelő és koncentráló képesség fejlesztése.	Figyelemösszpontosítás megadott és önállóan választott szempontok szerint, majd a megfigyelés eredményének megjelenítése téri formákon.
Formaérzék fejlesztése térformákkal: az alakzatok egyéni jegyeinek megfigyelése tér szempontból.	Az egyes alakzatokra jellemző vonások i leképzése, kifejezése, tömbből való alakítás próbálgatása, részekből történő komponálás tökéletesítése, mintázás, tárgyalakítás, díszítés (bemélyedő-negatív, kiemelkedőpozitív forma).
Arányérzék fejlesztése.	Nagyságviszonyok a valóságnak megfelelő megjelenítésének megkísérlése egy alakzaton belül.
Téri tájékozódás képességének fejlesztése.	A valóság téri alakzatainak megfigyelése, megjelenítése, többnézetű alakzatok elkészítésének megkísérlése.
Téri vizuális emlékezet, képzelet, belső látás és képzettársítási képesség fejlesztése	Adott, meglévő formák felhasználása másfajta alakzatok karakteres megjelenítéséhez; tárgyak, eszközök tervezése és önálló anyagkiválasztás a célnak megfelelően; jellegzetes, funkcionális (városi, falusi) épületek konstruálása
Téri képi-logikai képesség és konstruáló képesség fejlesztése	A formák célnak és anyagnak megfelelő alakítása, az építmények összeállítása a funkció figyelembevételével, logikus sorrendben
Célok	**Feladatok**
Ritmusérzék fejlesztése téri formáknál	Ritmusképletek készítése bonyolultabb formában a ritmusképző elemek tulajdonságainak alkalmazásával (méret, forma, szín, tónus, téri helyzet, pozitív – negatív hatás). A jellemzők közül egyszerre több tulajdonságot használjanak fel.
Esztétikai érzékenység fejlesztése	Az esztétikai fogalmak helyes használata és esztétikai tartalmak szerinti tervezés, kivitelezés.
Technikai képességek fejlesztése	A munkafogások jártasság szintjén történő alkalmazása a főbb technikáknál; biztonságos anyagkezelés, eszközhasználat.

Perceptuális (észlelésre épülő):

- Szemlélődés, célirányos megfigyelés.
- Mennyiségre, minőségre vonatkozó becslés.
- Lényeges tulajdonságok kiemelése.
- Probléma felismerése.
- Megoldási módok keresése.
- Egy összetartozó mennyiség felismerése.
- Két kép összehasonlítása.
- Mérlegelés, fontolgatás.
- Változás észlelése.
- Mennyiség, szín, forma, állandóság észlelése.
- Információk gyűjtése.
- Felismerés.
- Térbeli tájékozódás, téri viszonyok felismerése.
- Mennyiségek viszonyítása.
- Rész, egész felfedezése.
- Kombinálás.
- Analitikus látás.
- Szintetikus látás
- Összetartozás felismerése.

Motoros (nagymozgások, finommotorika):

- Öntögetés.
- Rakosgatás.
- Egymásba helyezés.
- Ritmikus soralkotás.
- Méregetés egységekkel.
- Kiegyenlítés.
- Rajzbeli kifejezés.
- Mimika.
- Gesztus.
- Szétválogatás.
- Tárgyak gyűjtése.

- Halmazba rendezés.
- Sorba rendezés.
- Számlálásnál a tárgyak rendezése.
- Tárgyak körberajzolása.
- Részekből összerakás.
- Az egész részekre bontása.
- Rajzolás, színezés.
- Tépés, vágás, hajtogatás.
- Kivágott minta összeillesztése.
- Tükör illesztése.
- Párba, sorba, oszlopba helyezés.
- Gyöngyfűzés.
- Építés.

Verbális (szóbeli)

- Ötletek megfogalmazása.
- Vita, véleménycsere.
- Tárgyak számosságának felsorolása.
- Analizálás eredményének megfogalmazása.
- Szintetizálás eredményének megfogalmazása.
- Magyarázatok.
- Gyűjtőfogalomba sorolás.
- Következtetések megfogalmazása.
- Eredmény megfogalmazása.
- Megoldási menet megfogalmazása.
- Becslés eredményének megfogalmazása.
- Lényeges tulajdonságok megfogalmazása.
- Kritikai észrevétel.
- Probléma megfogalmazása.
- Spontán megnyilatkozások.
- Visszaemlékezés megfogalmazása.
- Kitalálás.
- Új kifejezés megismétlése.

- Hasonlóság, különbség megfogalmazása.
- Intuíciók megfogalmazása.
- Tévedések megfogalmazása.
- Ok-okozati időrendi összefüggések felismerése és megfogalmazása.

Szociális

- Interakció.
- Eszmecsere.
- Együttműködés.
- Szociabilitás.
- Önállóság.
- Egymás segítése.
- Elfogadás.
- Kapcsolat felvétel – fenntartás.
- Szembeszegülés.
- Konfliktustűrés.
- Konfliktus elkerülés.
- Feladattudat.
- Kitartás.
- Céltudatosság.
- Kezdeményező készség.
- Leleményesség.

Felhasznált irodalom

Arthur J. Cropley: Tanítás sablonok nélkül

Utak a kreativitáshoz

Dankó Jánosné: Az óvodai környezetismereti oktatás korszerűsítésének néhány kérdése

Dékáné B. Katalin: Minden kezdet nehéz

Differenciált óvodai bánásmód

Forrai Katalin: ÉZO

1989-es óvodai nevelési program

Gergő Zsuzsa: Az élményfeldolgozás különböző módjai a játékban és a rajzolásban

Óvodai Élet 1999. VII. évf. 5. szám

Gyermek és ifjúságvédelem: Comenius Bt., Pécs, 1997

Dr. Hermann Alice: Óvodás korú gyermekek tájékozottsága a világban

Kisfalviné Lauber Andrea óvodavezetői pályázata

Komplex Prevenciós Óvodai Program

Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan

Óvodai Nevelés: Dr. Bakkay Tiborné: Közös ábrázolás

Óvodai Nevelés: Dr. Chircev: Az óvodás korú gyermek alkotóképességének fejlesztése

Óvodai Nevelés: Dr. Kalmár Magda: A kreativitásfejlődés jelentősége a személyiség alakulásában

Perlai Rezsőné: Matematikai játékok óvodáskorban

Perlai Rezsőné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája

Vaszilulisznè Péter Zsuzsa: Néptánc dolgozata

Családi Lap XLV. Évfolyam 96/6.

dr. Popper Péter - dr. Ranschburg Jenő-dr. Vekerdy Tamás: Sorsdöntő találkozások E-book /elektronikus könyv/:

- Minden, ami óvoda- Közérthetően szülőknek
- Tevékenykedés közösen és hasznosan, avagy hogyan segítsük gyermekünk fejlődését

Pedagógus.hu

Magazin /dr. Kissné Kálmán Marianna klinikai gyermek szakpszichológus/

Forgács Zsóka: Oviból a suliba

Presserné Véri Katalin: Iskolaérettség játszi könnyedséggel

Jávorné – Pázsikné – Schöcker – Szalontainé – Villányiné - N.Mikó Magdolna: Hasznos tudnivalók óvodáskorú gyermekekről

2011. évi CXC. törvény a köznevelésről

363./2012.(XII. 17.) Kormányrendelete az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról.